

▼ Dalekohľad

25
2011

***Mediálna výchova
jednoducho a hrou 10**

***Sarah Pickering:
Líderka budúcich lídrov 16**

***Rozhovor:
Mikuláš Maňo
Huba 19**

O B S A H

ÚVODNÍK 2
SPRÁVY A POZVÁNKY . . . 3
ROZHOVOR 4

- Zdenka Predná: Novinárčina môže byť pre ochranu životného prostredia veľmi osočná 4

PREDSTAVUJEME ORGANIZÁCIU 6

- Predstavujeme Fakultu ekológie a environmentalistiky Technickej univerzity vo Zvolene 6
- Pod patronátom tetra oslavujú prírodu 7

TÉMA 8

- Píšeme o veciach, pred ktorými si iní zakrývajú oči Mladí reportéri pre životné prostredie. 8
- Mediálna výchova jednoducho a hrou 10
- Môžeme obletieť svet! Národná a medzinárodná súťaž o najlepší článok, fotografiu a video 13

Z TVORBY MLADÝCH REPORTÉROV 14

- Nabíjali telefóny slnkom – reportáž z festivalu Pohoda 2011 14
- Zelená škola: Nesťažujte sa, hľadajte riešenia! 15
- Sarah Pickering: Líderka budúcich lídrov 16
- 1. miesto v národnom kole súťaže Mladých reportérov v roku 2011: Púť za poznaním prameňov 18

ROZHOVOR 19

- O zmenu sveta pozitívnym smerom by sa mal snažiť každý z nás 19

RUBRIKA

- Predstavujeme koordinačný tím programu Mladí reportéri pre životné prostredie. 22
- Pripravte sa na globálnu spoločnosť 23

VIZUÁL NA TITULNEJ STRANE: SOULUTION CREATIVE STUDIO, AUTORI: MIROSLAV BALÁŽ, ZUZANA LÍMOVÁ, JOZEF PÁLENÍK, MODELKA: ZDENKA PREDNÁ, FOTOGRAF: JOZEF PÁLENÍK, GRAFICKÝ DIZAJN: MIROSLAV BALÁŽ, STYLING: MICHAELA MAZALÁNOVÁ, MAKE-UP: ZUZANA KREMPASKÁ, VLASY: DOMINIK MIKULČÁK

„Bolí medvedicu pôrod?“

Pýta sa redaktorka komerčnej televízie zamestnanca národného parku. V inej správe vidíme, ako informuje o tom, že v zasneženej nočnej krajine sa popri ceste skrývajú zákerné srnky, čo len čakajú, aby skočili vodičom pod kolesá.

„Taký škaredý les to bol, plný popadaných stromov! Nechápem, o čo tým ‚zeleným‘ ide,“ pohoršuje sa moja známe pri káve. Iný kamarát je skeptický: „Kým sa systém nezmení a politici neprijmú zásadné opatrenia, je zbytočné čokoľvek robiť!“

Veľkú časť našich názorov vytvárajú médiá. Vďaka nim vieme, či na horách sneží, kde objavili nový druh žaby, no i to, že klíma sa otepľuje, východ Slovenska zaplavilo a v Tatrách straší lykožrút. Dozvedáme sa, že zvieratá rodia, i keď to možno bolí, a že s novým náleziskom v Nórsku sa môžeme ešte roky veselo vyvážať autami a mazať krémami s obsahom ropy.

Ktoré z týchto informácií sú pre nás dôležité a ktoré potrebné v otázkach ochrany prírody?

Aká je rola médií vo vzťahu k verejnosti a k životnému prostrediu?

Môžu byť novinári aj v tomto prípade strážnymi psami, ktorí dbajú na dodržiavanie pravidiel zo strany inštitúcií a prinášajú dôležité a potrebné správy svojim čitateľom, poslucháčom či divákom? Sme presvedčení o tom, že áno.

Aj preto sme na Slovensku pred vyše dvomi rokmi spustili medzinárodný vzdelávací program Mladí reportéri pre životné prostredie, ktorý vám v tomto čísle Ďalekohľadu predstavujeme. Učíme študentov, aby si všimali environmentálne témy vo svojom okolí, skúmali ich a svoje zistenia publikovali. Podstatný je pozitívny prístup – mladí reportéri nielen kritizujú a oznamujú, ale snažia sa nachádzať riešenia a príklady dobrej praxe.

Naše ambície sú priam neskromné – okrem publikovania článkov, fotografií a videí o životnom prostredí by sme chceli vychovať novú generáciu environmentálnych žurnalistov na Slovensku. Takú, ktorá sa bude vedieť pýtať, a nahlas hovoriť o témach, ktoré sú pre verejnosť aj pre ochranu prírody (a vlastne aj nás samých) dôležité.

„Každý by sme sa mali nad sebou zamyslieť, kým nebude neskoro,“ mnohokrát čítame v článkoch, čo nám študenti posielajú. Navádzame ich k tomu, aby okrem problémov samotných, videli aj ich príčiny a dôsledky. Vysvetľujeme, že stav životného prostredia je výsledkom našich každodenných rozhodnutí. A nielen to. Práve novinári sú tými, ktorí môžu byť v jeho ochrane nápomocní – môžu sa stať akýmisi hovorcami prírody okolo nás a dosiahnuť reálne zmeny.

„Žíte sami tým, čo sa snažíte ukázať druhým,“ odkazuje študentom speváčka a environmentalistka Zdenka Predná, ktorá je tvárou Mladých reportérov. Rozhovor s ňou, ale aj s medzinárodnou koordinátorkou Sarah Pickering či významným ekologom Mikulášom Hubom, si môžete prečítať na nasledujúcich stránkach.

Vytvárali sme ich spolu – študenti, pedagógovia, koordinátori, lektori aj odborníci z programu Mladí reportéri pre životné prostredie.

Za všetkých vám prajem príjemné čítanie!

Zuzana Límová, publicistka a koordinátorka programu Mladí reportéri pre životné prostredie

Učitelia sa učia vďaka Mladým reportérom

Sedemnásti učitelia materských, základných a stredných škôl z celého Slovenska sa v dňoch 14. až 16. novembra 2011 stretli v Škole ochrany prírody vo Varíne na workshope Mladých reportérov pre životné prostredie. Workshop bol zameraný na získavanie informácií a vymieňanie skúseností v oblasti mediálnej a environmentálnej výchovy.

Program Mladí reportéri pre životné prostredie umožňuje študentom skúmať problematiku životného prostredia a o svojich zisteniach informovať verejnosť. Vo Varíne sa stretli učitelia s koordinátormi, novinármi a ekológmi. O fungovaní programu v Nemecku sa dozvedeli vďaka prednáškam berlínskeho koordinátora Floriana Kliche. Dostali tak možnosť vrátiť sa o niekoľko rokov do minulosti a vyskúšať si úlohu študentov. Workshop ponúkol rôznorodý program, učitelia rozšírili svoje poznatky o ochrane životného prostredia, o novinárskej práci a o súvislostiach týchto aspektov s vyučovaním.

Ochutnali klimatické raňajky, stretli sa so zástupcami Národného parku Malá Fatra a v sprievode profesionálneho strážcu národného parku Michala Babniča obdivovali krásy fatrianskej prírody, pričom pozorovali i negatívne vplyvy človeka na konkrétne územie. Jedna z účastníčok workshopu Daniela Helienová zo ZŠ Makov ocenila zážitkový program: „Prechádzka sa mi páčila. Radšej chodím do prírody, ako sedím v škole.“

Prečo workshop pre učiteľov?

„Doteraz sme v programe Mladí reportéri komunikovali najmä so študentmi. Myšlienka zapojiť vo vyššej miere učiteľov vznikla najmä preto, aby učitelia podporili motiváciu

DÔLEŽITÉ ZAPÍSAŤ FOTO:
KATARÍNA HULINOVÁ

študentov a aby študenti zotrvali v programe,“ vysvetlil Richard Medaľ z Centra environmentálnych aktivít. Lektori ponúkli praktické návody, ako v školách a so žiakmi urobiť pozitívne zmeny s obmedzenými prostriedkami. Hoci sa workshopu tentokrát nezúčastnili študenti, koordinátori sú presvedčení o jeho praktickom dosahu. „Študenti aj učitelia sú veľmi zvedaví a inšpiratívni, no učitelia majú jasnejšiu víziu o využití programu,“ vysvetlila Zuzana Límová, koordinátorka programu na Slovensku.

Ivana Kovalová, Gymnázium P. O. Hviezdoslava v Kežmarku

EnviroOskar za mediálnu kampaň Mladých reportérov

Kto iný pozná problémy životného prostredia viac ako zvieratá? Speváčka Zdenka Predná o tom vie, a preto vyrazila do terénu opýtať sa, čo ich trápi. Kampaň s mottom „Píšeme o veciach, pred ktorými si iní zakrývajú oči“, získala ocenenie EnviroOskar 2011 v kategórii EnviroNápad.

Kampaň je dôkazom, že aj vážnych environmentálnych tém sa možno zhostiť hravou formou. Obrázky zachytávajú speváčku v rozhovoroch s divým zvieratami. „Pštos predstavuje ľudí, čo namiesto riešenia problémov strkajú hlavu do piesku,“ hovorí fotograf Jozef Páleník z kreatívneho štúdia **Soulution**. Žirafa je zase symbolom pre všetky tajomstvá a súvislosti, ktoré kvôli prizemnému videniu nevnímame.

Zdenka Predná je tvár programu Mladí reportéri pre životné prostredie. „Úprimne sa teším, že práca ľudí, ktorí sa na programe podieľajú, a ich zapálenie pre dobrú vec,

SOULUTION CREATIVE STUDIO
SO ZDENKOU PREDNOU FOTO:
PETER KUBALÁK

bolo ohodnotené EnviroOskarom. Ocenenie bude výbornou motiváciou do ďalších projektov,“ dodáva. „Zdenka je oblečená ako ‚trendy‘ teenagerka z mesta, aby sa s ňou mohli mladí ľudia stotožniť,“ vysvetľuje Zuzana Límová, koordinátorka programu a spoluautorka kampane. „Nie je však pasívna. Má mikrofón a fotoaparát a zaujíma sa o svet okolo seba.“

Slávnostný ceremoniál udeľovania EnviroOskarov odvysielala Slovenská televízia 22. októbra 2011.

redakcia

Zoznam výhercov 10. ročníka súťaže študentských esejí na tému udržateľný spôsob života

Súťaž študentských esejí vyhlasujú od roka 2001 Spoločnosť pre trvalo udržateľný život a Spoločnosť pro trvale udržateľný život.

10. ročník súťaže študentských esejí bol tematicky zameraný na problematiku ochrany nášho životného prostredia v európskom kontexte, (ne)udržateľnosť smerovania Slovenska a Českej republiky v uplynulom desaťročí a význam dobrovoľníctva ako súčasť udržateľného spôsobu života. Cieľom bolo inšpirovať študentov k hľadaniu odpovedí na otázky, týkajúce sa zmyslu nášho smerovania – nakoľko je (či nie je) šetrné voči nášmu okoliu a či je dlhodobou udržateľné.

Študentské práce hodnotila medzinárodná porota v zložení: Mikuláš Huba, Vladimír Hudek, Vladimír Ira, Ján Lacika, Christina Manetti, Pavlína Mišíková, Pavel Nováček, Natália Šovkoplias, Pavel Šremer, Ľubica Trubíniová a Eva Vavroušková.

Zoznam ocenených

- 1. miesto** v súťaži za esej „Veľký dar“ získala **Erika Chromiaková** z Vysokkej školy ekonómie a manažmentu verejnej správy v Bratislave.
- 2. miesto** obsadila **Eva Rodáková**, študentka Fakulty architektúry STU Bratislava, s esejou „Snaha o udržateľný spôsob života sa začína na tanieri každého Slováka“.
- 3. miesto** patrí **Petrovi Maňovi** z Fakulty sociálnych a ekonomických vied UK Bratislava za esej „Bud' zmenou, ktorú chceš vo svete vidieť“.

Výhercom blahoželáme!

Zdenka Predná: Novinárčina môže byť pre ochranu životného prostredia veľmi osožná

ZDENKA ODOVZDÁVA DIPLOM
FOTO: JOZEF PÁLENÍK

Ako speváčku ju pozná každý. Fanúšikovia vedia aj to, že je milovníčkou zvierat. Málokto však tuší, že vyštudovala environmentalistiku a ochrana prírody je prirodzenou súčasťou jej života. So Zdenkou Prednou, tvárou programu Mladí reportéri pre životné prostredie, sme sa rozprávali o muzike, prírode aj novinároch.

4

Zdenka Predná je speváčka. V roku 2005 bola jednou z najúspešnejších finalistiek súťaže Slovensko hľadá SuperStar. Odvtedy nahrala tri albumy, získala inžiniersky titul na fakulte environmentalistiky a ekológie vo Zvolene a stala sa tvárou programu Mladí reportéri pre životné prostredie. Aktívne bojuje za práva zvierat – s tanečníkom Dušanom Maruniakom aj prostredníctvom stránky „Nekupujte zvieratká. Adoptujte!“, ktorú založili.

O hudbe

Ako sa vidíš vlastnými očami, kto si?

Z môjho pohľadu som celkom obyčajné dievča, ktoré sa narodilo a vyrastalo v Banskej Štiavnici. Možno preto mám k prírode silnejší vzťah a viem si ju vážiť. Som speváčka. Nechcem povedať, že som ňou vždy bola, ale vždy som sa „motala“ okolo hudby - aj predtým, ako som išla do SuperStar. A ešte by som sa definovala ako milovníčka zvierat. Kto ma pozná, vie, že som do zvierat zbláznená a neznášam, keď sa na nich deje nepravosť.

Kedy si si po prvýkrát uvedomila svoj hlas?

Spievam od detstva. Pamätám si na prvú súťaž, ktorú som absolvovala v škôlke o také socialistické kufríky. Bola som veľmi smutná, že som nevyhrala. A potom mi ho aj tak niekto dal. Odkedy si pamätám, vždy som spievala. Asi som to zdedila po mame.

Ani v SuperStar si vlastne „kufrík“ nedostala a aj tak si ho získala. Iným spôsobom...

Možno niekedy nie je dôležité vyhrať. K veciam, ktoré chceš, sa dá dostať aj inak.

Prečo si neštudovala spev, ale ekológiu?

Je ťažké študovať spev, pokiaľ sa nechceš venovať klasickému spevu alebo opere. To ma dosť desilo. Chcela som ísť na muzikálové herectvo na JAMU do Brna, ale tri roky sa mi nepodarilo načas poslať prihlášku. Zobrala som to ako znamenie. A do toho prišla SuperStar. Bola som zvedavá, čo dokážem sama. Vefa ľudí podľa mňa škola deformuje, strácajú v sebe také to „svoje“. Dokážem napríklad presne určiť, z koho „stajne“ ktorí speváci vychádzajú - majú rovnaký štýl. Človek by mal byť sám sebou.

Existuje bod, kde sa prelína tvoja láska k hudbe a k prírode?

Väčšina motívov v mojich pesničkách je prírodných. Prírodné javy navodia atmosféru - ako keď zapadá slnko a obloha je úplne červená...

O novinároch

Médiám si už dala desiatky rozhovorov. Aký je podľa teba dobrý novinár?

Podľa mojich skúseností si dobrý novinár robí to, čo chce, možno je trochu drzý a v každom prípade si informácie overí. Veľakrát som si o sebe prečítala také, ktoré neboli pravdivé. A potom mi novinárka povedala: „To ja nie, to moja šéfka!“ Dobrý novinár si musí za svoju robotu stáť. Väčšina sa však podľa mňa snaží vytiahnuť veci, čo dokážu ich plátok predať. Často niečo poviem ako vtip, no oni sa toho chytia a otočia to proti mne. Podľa mňa je ale najlepšie, keď novinár robí to, za čo sa nemusí hanbiť a môže sa ostatným ľuďom pozrieť do očí.

S mladými reportérmi často hovoríme o tom, aká je novinárska česť dôležitá...

Je to tak. Ak o niekom napíšeš klamstvá, už s ním nemôžeš rátať. Napríklad ja mám v telefóne zopár ľudí škaredo označených a keby mi zavolali, rozhovor im nedám. Nemajú môj rešpekt. Snažím sa byť s každým zadobre, no má u mňa iba jednu šancu.

Aká je podľa teba úloha novinárov v ochrane prírody?

Novinárčina môže byť pre ekológiu veľmi osožná. Množstvo informácií sa ľuďia nemajú odkiaľ dozvedieť. Keď si ich prečítajú, môžu si spraviť vlastný úsudok a zistiť, že sa v ich situácii dá niečo robiť...

O ekológii, o sebe a o svete

Čo robíš pre prírodu v každodennom živote?

Zase sa prikloním k zvieratám. V mojej chladničke nenájdeš vajčka označené číslom 3. Kupujem si biovajcia a snažím sa to naučiť aj mojich rodičov. A robím také „klasic-ké“ veci – keď sa vo vedľajšej izbe svieti, nedá mi to a musím zhasnúť. Triedenie odpadu beriem automaticky. Nerozumiem tomu, keď niekto vyhodí PET fľaše do komunálneho odpadu, ak má hneď vedľa kontajner na plasty...

Je možné fungovať pri tvojej práci ekologicky?

Najazdíme veľa kilometrov, čo nie je až také ekologické. Nemôžem ale povedať: „No keď máme takú dlhú cestu, radšej nejdem!“ Je to moja robota, tak musím.

Pozoruješ ekologické trendy aj v hudobnom priemysle?

Myslím si, že Pohoda je jediný festival, čo má zorganizované napríklad triedenie odpadu, a kde všetko funguje, ako by malo. Na iných festivaloch to chýba.

Mávaš na šnúre „ekovrtochy“? Napríklad, že v šatni požadujete len vodu v sklenených fľašiach...

Nemám žiadne vrtochy. Som rada, keď šatňu vôbec máme. Ľudia by však mali vedieť, že voda zo sklenených fliaš je zdravšia. Mám zdravotné problémy, v krvi mi našli ťažké kovy z plastov. Preto so sebou nosím sklenenú „sedemdecku“. Je síce ťažšia, no nedávam do tela nič, čo by tam nemuselo byť.

V tvojej práci je dôležitý aj make-up...

Používam prírodnú kozmetiku. Ide mi hlavne o to, aby nebola testovaná na zvieratách. Navyše, som doslova závislá na leskoch na pery. Niekde som čítala, že v rúži do seba žena dostane až tristo chemikálií – úplne zbytočne!

Príroda a zvieratá sú súčasťou tvojho života. Snažíš sa ovplyvniť aj svoje okolie?

Možno práve tým, že pomáhám psíkom, som veľa ľudí nakazila. Aj pomocou stránky „Nekupujte zvieratká, adoptujte!“ sa im snažíme nájsť domov sami, nedávame ich do útulku. Málkoho napadne zavo-

lať Slobodu zvierat, keď vidí len tak pobiehať psa. Alebo ľudia na dedinách si veľakrát neuvedomujú, že nie je dobré ho držať na metrovej reťazi. Načo ho tam majú? Veď priviazaný im nemá ako strážiť pozemok. Nie sú zlí, jednoducho im to samým nenaadne. Majú ku zvieratám iný vzťah, stále si myslia, že sú podradené a môžeme s nimi zaobchádzať kruto. Treba im to vysvetliť...

Ako sa tvoj pozitívny vplyv prejavuje?

Všetci moji priatelia už majú psov (smiech). Raz moja kamarátka videla pri ceste opusteného, špinavého psíka a presvedčila ostatných v aute, aby ho zobrali do útulku. Tam už ho hľadali majitelia, bol čistokrvný a stratil sa pri poľovačke. Predtým by ju to podľa mňa nenapadlo. Takto aj ostatní videli, že sa oplatí pomôcť. Nie je to zas tak veľa - ubrať zo svojho pohodlia a nebyť až taký sebecký. Myslím, že by to bolo treba naučiť aj ostatných ľudí. Viem, že na Slovensku je ťažký život, každý má problém starať sa sám o seba, ale je veľmi príjemné, keď človek môže pomôcť.

Dostávaš sa kvôli svojim postojom do výmeny názorov?

Áno, väčšinou kvôli zvieratám. Občas sa stáva, že stretnem niekoho, kto má chuť sa hádať a ja chuť mu to vysvetľovať. Našťastie mám okolo seba ľudí, ktorí sú „príroda pozitív“. Ich životným cieľom nie je byť čo najbohatším a najkrajším. Uvedomujú si, že život nie je len o práci a treba sa tešiť z toho, čo je.

Čo by si vyčarovala pre svet, keby si mala čarovnú paličku?

Chcela by som, aby sa ľudia mali dobre. Aby sa nemuseli naháňať a riešiť, čo dajú do úst, aby mohli vnímať aj prírodu...

O mladých reportéroch

Čo by si poradila mladým reportérom?

Aby aj sami žili tým, čo sa snažia ukázať druhým. A snažili sa tak trochu poučiť svoje okolie, svoju rodinu, svojich starkých na dedine. Či už formou prednášok, rozhovorov, alebo na webovej stránke. A najlepšie prostredníctvom médií.

Môžu študenti zmeniť svet?

Už keď spraviš jednu vec, meníš ho.

ATMOSFÉRA POČAS FOTOGRAFOVANIA KAMPANE
FOTO: PETER KUBALÁK

ZDENKA PREDNÁ S KADERNÍKOM DOMINIKOM
MIKULČÁKOM. FOTO: ZUZANA LÍMOVÁ

Verím, že svet sa dá zmeniť, aj keď nevravím, že zo dňa na deň.

Prečo si sa rozhodla podporiť program Mladí reportéri pre životné prostredie?

Aj mne ide o to, aby sa svet posunul k lepšiemu. Nevravím, že starší ľudia to nedokážu, no podľa mňa treba vychovávať nové generácie. Od nich závisí, ako to tu bude vyzeráť. Nedávno som čítala o veštbe, ktorá hovorí, že sa má začať tretia svetová vojna. S tým bežní ľudia nič neurobia. Čo môžeme ovplyvniť? Svoje správanie, aby sme Zemi odľahčili a trochu ju šetrili. Aby sa aj naše deti mali, kde hrať a aby mali čistú vodu. A čo si myslíš ty?

Zuzana Límová

Predstavujeme Fakultu ekológie a environmentalistiky Technickej univerzity vo Zvolene

Fakulta ekológie a environmentalistiky (FEE) je súčasťou Technickej univerzity vo Zvolene. Vznikla v roku 1991, v práve prebiehajúcim akademickom roku 2011/2012 teda oslavuje svoje 20. narodeniny.

- tí, ktorých zaujímajú najmä spôsoby riešenia problémov životného prostredia na úrovni samosprávy a štátnej správy, legislatíva a úradné postupy (študijný program *Environmentálny manažment*)

Základné odborné predmety v prvých semestroch štúdia sú pre všetky študijné programy rovnaké (študenti dostanú spoločné základy) a doplnené o zaujímavé voliteľné predmety – napr. Ekofilozofia, Filozofické aspekty vzťahu človeka a prírody, Etika a výchova k ľudským právam, Psychológia, Turistika a pohyb v prírode a mnohé ďalšie.

zážitkových aktivít oboznámi zo základmi komunikácie, rétoriky, tímovej spolupráce, predchádzaniu konfliktov či zásadám mediácie, vedenia diskusie alebo moderovania skupinových sedení. Súčasťou predmetu je aj naučenie sa logike projektového myslenia. Študenti si na príklade vlastného vybraného územia navčičia ako napísať dobrý projekt, ktorý sa môže uchádzať o viaceré dostupné grantové výzvy. Tým najaktívnejším študentom ponúkame konzultácie aj k ich samotnej realizácii, aby sme podporili ich dobrovoľnícky potenciál, ako aj získanie skúsenosti z celkového projektového manažmentu (realizácia a vyhodnotenie projektu).

Kto na FEE študuje?

Podľa zamerania by sa dali študenti Fakulty ekológie a environmentalistiky rozdeliť na niekoľko skupín:

- tí, ktorých zaujímajú nové technológie zamerané na ochranu vody, ovzdušia, energetiku, zaobchádzanie s odpadmi, monitoring kvality zložiek životného prostredia a pod. (študijný program *Environmentálne inžinierstvo*)
- tí, ktorých zaujímajú rastliny, živočíchy, huby či mikroorganizmy, ich vzájomné vzťahy a vzťahy k okolitému prostrediu, rovnako ako ich výskyt na biotopoch s rôznym stupňom ovplyvnenia človekom, ich ohrozenie a ochrana (študijný program *Ekológia a ochrana biodiverzity*)
- tí, ktorých zaujíma krajina, jej premeny, vplyv rôznych činností človeka na ňu v minulosti aj dnes, návrhy optimálneho využívania v rámci únosnosti krajiny, manažment chránených území, návrhy parkových úprav, projektovanie vegetácie v sídlach (študijný program *Ekológia a využívanie krajiny*)

FEE – školy – verejnosť?

Pre reálne zmeny v kvalite životného prostredia a ochranu prírody a krajiny nestačí len príprava odborníkov. Je potrebné pochopenie, podpora a iniciatíva verejnosti a výchova na školách aj v rodinách. Preto v predmete *Environmentálna výchova* hľadáme cestu, ako pracovať s rôznymi cieľovými skupinami – študenti v rámci zápočtových prác pripravujú a realizujú výukové programy pre materské, základné aj stredné školy, robia reportáže z ekofariem (zverejnené na www.biospotrebiteľ.sk), píšú príspevky do miestnych novín, vymýšľajú rozprávky, hrajú divadlo, kreslia karikatúry... V rámci predmetu *Práca s verejnosťou* sa učia napr. pripraviť kvalitný poster, skladačku či informačný materiál. Dozvedia sa zásady dobrej tlačovej správy a zážitkovou formou získajú zručnosti potrebné pre správne odkomunikovanie napr. navrhovaných riešení environmentálnych problémov, manažment chránených území a pod. V ďalšom, nadväzujúcom predmete, *Komunikácia s verejnosťou*, sa študenti opäť formou

Aké aktivity robia študenti?

Už niekoľko rokov po vzniku fakulty sa študenti začali zaoberať dobrovoľníckou činnosťou v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia a táto tradícia k našej radosi pretrváva. Dlhoročne spolupracujú so zvolenským OZ Slatinka (napr. čistenie a úprava lokality Lanice, environmentálna výchova, organizácia Dňa Zeme), vydávajú časopis Stromček, združujú sa v Ekocentre FEE (aktuálne iniciovali a pomáhajú zlepšiť podmienky separácie a minimalizácie odpadu na fakulte), tiež založili Fotokružok. Pre jeho podporu FEE organizuje každoročne súťaž Študentský

fotoobjektív. Najzaujímavejšie fotky používa fakulta na propagačné materiály či web a niekoľkým študentom sa podarilo pripraviť samostatné výstavy pre verejnosť Banskej Štiavnice, Banskej Bystrice, Prievidze atď. Veľmi prínosná je spolupráca so Špirálou – študenti pracujú ako dobrovoľníci – konzultanti v medzinárodnom programe Zelená škola, podieľajú sa na príprave metodických materiálov pre školy, lektorujú výukové programy. Od roku 2011 niekoľko študentov pracuje v medzinárodnom programe Mladí reportéri pre životné prostredie. Vďaka podpore vedenia FEE študenti organizujú v priestoroch školy rôzne workshopy, diskusie, premietania filmov a pod. – podľa ich vlastného záujmu.

Kde sú absolventi zamestnaní?

Aktuálne sú naši absolventi zamestnaní napr. v Štátnej ochrane prírody SR (správy chránených krajinných oblastí a národných parkov), v Slovenskej agentúre životného prostredia, v podnikoch, na úradoch, učia na vysokých školách, pracujú vo výskumných ústavoch Slovenskej akadémie vied aj pre mimovládne organizácie, lektorujú v múzeách atď. Dlhoročne pozorujeme, že si ľahšie nájdu prácu tí, ktorí pracovali ako dobrovoľníci už počas štúdia na vysokej škole. A to je dobrá motivácia pre podporu ich aktivít.

Kde nájdete viac informácií?

Podrobnosti o zameraní fakulty vo výučbe a výskume, informácie o možnostiach štúdia, zábery zo života FEE zachytené študentskými fotoobjektívami či zverejnené čísla študentského časopisu Stromček nájdete na <http://www.tuzvo.sk/fee/>.

Zuzana Gallayová, Sylvia Cochová, Katarína Zrníková

Pod patronátom tetrova oslavujú prírodu

Prales je jedným z najdokonalejších diel prírody. Za symbol si ho zvolilo aj občianske združenie s rovnakým názvom, ktorého členská základňa sídli v Rosine pri Žiline, a to od roku 2009. Vo svojom logu majú aj tetrova hlucháňa, tzv. dáždňikový druh, čo značí, že jeho ochranou prispievame k zachovaniu veľkého množstva iných druhov organizmov.

Združenie spája najmä mladých ľudí, ktorí chcú zachovať a ochrániť pozitívne javy v krajine, kultúrne dedičstvo našich predkov či zvyšovať environmentálne povedomie ľudí a ako oni sami tvrdia, najmä oslavovať prírodu. Podieľajú sa tiež na vydávaní časopisu Stromček na Fakulte ekológie a environmentalistiky vo Zvolene, spolupracujú so správami národných parkov a inými združeniami. Ľudia v ňom majú dokonca vedecký potenciál – mnohé projekty združenia sú zároveň bakalárskymi či diplomovými prácami jeho členov.

OZ Prales má za sebou už niekoľko projektov. Medzi nimi výstavy „Netradičná výstava tradičného spôsobu života“ spojená s tvorivými dielňami v Rosine, „Najkrajší strom Rosiny“ či výstavu „Aj v okolí Žiliny vymierajú druhy“. Posledná menovaná sa uskutočnila v rámci žilinského Dňa bez áut ešte v roku 2009. Patrila medzi úplne prvé, keď ešte pralesáci neboli evidovaní ako združenie. To však nebol dôvod, aby zaháľali. Z dlhodobejších terénnych aktivít spomenieme mapovanie vhodného biotopu pre tetrova hlucháňa, ktoré sa počas leta uskutočnilo v Nízkych Tatrách a vo Veľkej Fatre. Jeho cieľom bolo prebádanie pobytových znakov a návrh na zlepšenie ochrany územia, kde sa hlucháň vyskytuje. Okrem tetrova združenie skúma aj iné kurovité vtáky, ako indikačné druhy stavu biotopov. Členovia sa tiež starajú o lúčne, slatinné a xerothermné pasienkové spoločenstvá, ktoré kosia a na niektorých chcú dokonca obnoviť pastvu. V septembri sa konala kosba slatinných spoločenstiev na Ďurčinej lúke pod Sokolím a tiež na teplomilných pasienkoch v Manínci pri Považskej Bystrici. V rámci nej sa tiež odstraňovali náletové dreviny.

Členovia nezaháľajú a v súčasnosti dokončujú projekt „Spolu pre krajší

Maníneec“. Keď práve nedržia kosa v rukách, pripravujú ďalšie projekty a akcie, na ktorých radi privítajú nadšencov ochrany prírody. Dlhoročnou snahou je obnoviť mokrade – časť z nich je v Rajeckej kotline a Hrušove. Chcú aspoň sčasti napraviť škody spôsobené kolektivizáciou a masívnym odvodňovaním krajiny, ktoré pred pár desaťročiami napáchala ľudská spoločnosť.

Envirovýchovne zameraný projekt s názvom „Zem s otvorenou náručou“ práve odštartoval na základných školách v Rosine a Hrušove. Jeho cieľom je rozvíjať uvedomovanie si fungovania krajiny a ľudskej spoločnosti. Do budúcnosti plánujú aj Kurzy kvetnatých lúk – tradičné kosenie spríjemnené pasením zvierat či hrou na pišťalkách. Keď už sme pri uzike, združenie zastrešuje aj hudobnú skupinu Jaskyňa, ktorej premenlivý počet členov hrá bez elektriny a predvádza v netypickom podaní typické ľudové piesne.

Okrem toho chystá OZ Prales aj ďalšie monitoringy biotopov kurovitých vtákov, napríklad jariabka hôrneho v Slovenskom rudohorí. Tradičným podujatím sú aj niekoľkodňové aktivity v Rosine, plné tvorivých dielní v dobovom postupe. Človek je v dnešnej rýchlej dobe odpútaný od prírody, pod náporom povinností a stresu. Aktivity ako kosenie lúk či chodenie po pralesoch Slovenska a hľadanie hlucháních kuriatok môžu byť skvelým zážitkom pre telo aj ducha. Pralesáci vás radi privítajú medzi sebou a pozývajú na prírodno-oslavné podujatia, ktoré chcú v budúcnosti iniciovať. Viac informácií o možnosti sa zapojiť nájdete aj na webovej stránke www.oz-prales.com.

Andrea Uherková, Fakulta ekológie a environmentalistiky, TU Zvolen

Článok prevzatý z www.mladireporteri.sk

Píšeme o veciach, pred ktorými si iní zakrývajú oči

Mladí reportéri pre životné prostredie

Sme zvedaví, a preto skúmame témy, čo sa nás týkajú. Sme odvážni, a tak píšeme o veciach, ktoré iní nechcú vidieť. Sme aktívni, meníme svet okolo seba. Sme inovatívni, pretože budujeme vlastnú tlačovú agentúru. Sme inšpiratívni a o svoje poznanie sa delíme s komunitou. Sme mladí reportéri pre životné prostredie!

VIZUÁL: SOULUTION CREATIVE STUDIO

**PÍŠEME O VECIACH,
PRED KTORÝMI SI INÍ
ZAKRÝVAJÚ OČI.**

Vzdelávací program oslávil v polovici novembra výročie. Druhým rokom sú Slováci súčasťou medzinárodnej „rodiny“ Young Reporters for the Environment (YRE), do ktorej patrí vyše 13-tisíc študentov a učiteľov z 26 krajín sveta. Tí skúmajú environmentálne témy vo svojom okolí, hľadajú riešenia a o svojich zisteniach informujú lokálnu verejnosť. Do programu sa školy a organizácie môžu zapojiť celoročne.

Program založila pred sedemnástimi rokmi medzinárodná Nadácia pre environmentálne vzdelávanie (Foundation for Environmental Education, FEE), ktorá v súčasnosti sídli v Kodani. Na Slovensku ho koordinuje Centrum environmentálnych aktivít a zastrešuje sieť environmentálne – výchovných organizácií Špirála.

Študenti žurnalistami

Profesionálnu záštitu nad programom prevzal Slovenský syndikát novinárov. Žiaci základných, študenti stredných a poslucháči vysokých škôl zapojení do programu získavajú na základe zaslaného článku alebo fotografie na environmentálnu tému novinársky preukaz Mladých reportérov. Ten im garantuje tie isté práva ako reálnym žurnalistom. Ich povinnosťou je však dodržiavať zásady novinárskej etiky a vždy sa snažiť o objektivitu a profesionálny prístup.

MLADÍ REPORTÉRI NA AKCII DEŇ ZEME V TRENČÍNE FOTO: MLADÍ REPORTÉRI PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Tvoríť novinárske výstupy a kriticky čítať médiá sa študenti učia na workshopoch, exkurziách, ale aj prostredníctvom e-learningového kurzu. Tu sa každý mesiac dozvedia základné informácie o rôznych novinárskych žánroch (správa, rozhovor, komentár atď.), porovnávajú ukážky z rôznych periodík a napokon sami píšú. Ich články vyhodnotia odborníci z radov environmentalistov a novinárov a zašlú im individuálne odporúčania. Po ich zapracovaní je príspevok publikovaný na webovej stránke, prípadne v ďalších médiách.

Na prihlásenie sa do e-learningu sa stačí zaregistrovať na webovej stránke www.mladireporteri.sk, ktorá je zároveň priestorom pre publikovanie študentskej tvorby. Do kurzu sa môžu študenti i učitelia zapojiť počas celého školského roku.

Nesedíme v laviciach!

Medzinárodný program Mladí reportéri pre životné prostredie kladie dôraz na praktický rozmer vzdelávania a nabáda účastníkov k dôkladnému preskúmaniu environmentálnych tém v ich najbližšom okolí. Zapojení študenti sa snažia identifikovať problém týkajúci sa životného prostredia, zistiť o ňom čo najviac a získať informácie priamo v teréne. Nepostrádateľnými sú stretnutia so všetkými aktérmi, ktorých sa téma dotýka (úrad, obyvatelia, odborníci). Vďaka nim sa mladí reportéri naučia pýtať a získajú rôzne druhy informácií či názorov, čo zaručí objektivitu ich

príspevkov. Okrem toho by sa mali snažiť zistiť súvislosti týkajúce sa ich témy – nielen to, že problém existuje, ale aj čo sú jeho príčiny, dôsledky a ako sú regionálne problémy prepojené s globálnymi.

Na rozdiel od profesionálnych novinárov, ktorí v časovom strese často iba informujú alebo kritizujú, sú mladí reportéri vedení k pozitívnemu prístupu. Mali by sa preto vo svojich príspevkoch snažiť navrhnúť riešenia.

Nepíšeme do šuplíka!

Veríme, že len environmentálne problémy, o ktorých sa hovorí, sa dočkajú riešenia. Preto mladých reportérov motivujeme, aby nadobudnuté informácie zdieľali s verejnosťou. Forma aj médium je na ich výbere. Môžu napísať článok, nafotiť fotoreportáž, nakresliť plagát, nakrútiť video, zorganizovať diskusiu a svoje zistenia zdieľať či už na našej webovej stránke alebo v regionálnych periodikách a televízii.

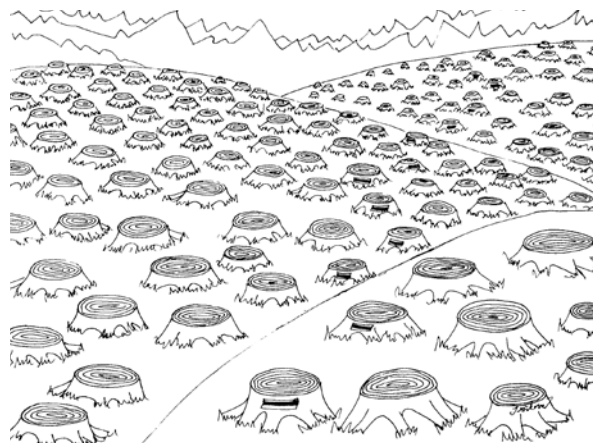
Súčasťou webovej stránky je tlačová agentúra Mladých reportérov, kde publikujeme novinársku tvorbu študentov. Našou ambíciou je, aby sa webová stránka Mladých reportérov v budúcnosti stala médium, kde verejnosť i novinári nájdu aktuálne informácie týkajúce sa životného prostredia z rôznych kútov Slovenska. V súčasnosti stránku navštevuje viac ako tisícovstvo unikátnych užívateľov mesačne. Okrem článkov a fotografií z aktuálnych podujatí tu

ANKETA V ULICIACH PREŠOVA - MLADÍ REPORTÉRI ZISŤOVALI ZÁUJEM OBYVATEĽOV O BUDOVANIE CYKLOTRÁS V MESTE FOTO: ZUZANA LÍMOVÁ

PATRIK FOTÍ LIKVIDÁCIU NELEGÁLNEJ SKLÁDKY V OBCI SELENEC PRI NITRE FOTO: ZUZANA LÍMOVÁ

uverejňujeme aj rôzne žánre, ktoré účastníci napíšu v rámci e-learningového kurzu.

Zuzana Límová, koordinátorka
mladireporteri@changenet.sk

Mediálna výchova jednoducho a hrou

Média sú fenoménom dnešnej doby. Sú nástrojom na vzdelávanie, obrovskou encyklopédiou vedomostí, nositeľom veľkej časti modernej zábavy a v podstate väčšiny dostupných informácií. Média jednoducho vytvárajú svet okolo nás. Určujú, čo si myslíme, radia nám v tom, čo kupujeme, filtrujú „dobré a zlé“ informácie a približujú nám veci, ktoré by sme bez nich nemali šancu poznať. Len málo ľudí však rozumie, ako média pracujú, ako vytvárajú svoje obsahy, alebo kto za nimi stojí.

Verejnosť, ktorú inak môžeme nazvať publikom, je vystavená pôsobeniu médií bez toho, aby mala o nich akékoľvek základné vedecké povedomie a snaží sa im rozumieť iba na základe vlastnej skúsenosti. Na druhej strane sú všetci užívatelia masových médií presvedčení o svojej dobrej úrovni mediálnej gramotnosti, tvrdí americký teoretik komunikácie a odborník na vyučovacie systémy W. James Potter.

A keďže s médiami prichádzajú ľudia do kontaktu už od útleho veku, je nevyhnutné, aby sa ich poznanie veľmi rýchlo rozvíjalo. Veď už deti sledujú televíziu, počúvajú hudbu a stále skôr využívajú internet so všetkými pozitívnymi aj negatívnymi možnosťami, ktoré ponúka. Podľa českého teoretika Jána Jiráka dokážu médiá v očiach mladých ľudí zatieniť školu i rodinu.

Preto je nevyhnutné, aby sa mladí ľudia začali v oblasti mediálnej problematiky vzdelávať, aby dokázali chápať a rozumieť mediálnym obsahom, tomu ako vznikajú, a kto za nimi stojí.

Zjednodušene môžeme povedať, že mediálna výchova je procesom učenia sa a vyučovania o médiách. Mediálne kompetencie sú výsledkom tohto procesu, teda poznatky a zručnosti, ktoré si osvojili jeho účastníci. Na základe nich by mali študenti vedieť využívať médiá na komunikáciu s ostatnými, byť schopní sa prostredníctvom nich vyjadrovať, for-

mulovať svoje názory a vo verejnom priestore ich konfrontovať s ostatnými. Zároveň by sa mali na mediálny obsah pozeráť „kritickým okom“ a neprijímať ho automaticky.

Jeden z hlavných tvorcov programu mediálnej výchovy vo Veľkej Británii, Cary Bazalgette v tejto súvislosti tvrdí, že cieľom mediálnej výchovy by mala byť výchova aktívnejších, kritickejších, vzdelanejších a náročnejších konzumentov médií.

Na druhej strane by však mali byť mladí ľudia a študenti aj schopní s mediálnym obsahom pracovať a vytvárať ho.

Ako to dosiahnuť?

Slovenská školská reforma zaviedla ako jednu z prierezových tém tiež mediálnu výchovu (podobne ako environmentálnu). Napĺňanie jej cieľov na úrovni školy sa však stretáva s dvoma základnými problémami. Jedným z nich sú nedostatočné učebné materiály, s ktorými by mohli učители pracovať. Druhým je strach či neochota mediálnu výchovu vyučovať z dôvodu pocitu vlastnej neodbornosti v tejto téme.

Mediálna výchova ale nie je a nemôže byť strašiacom. Je to v podstate veľmi hravá záležitosť. Ideálnym spôsobom je skĺbiť dva základné koncepty mediálnej výchovy, ako ich v súčasnosti pozná odborná literatúra. Ide o koncept kriticko-hermeneutický, ktorý na základe porozumenia procesov fungujúcich v médiách rozvíja kritické prijímanie a posudzovanie mediálnych obsahov a koncept learning-by-doing (v preklade učenie vytváraním), ktorý kladie dôraz na učenie prostredníctvom vytvárania vlastných obsahov.

Spojením týchto dvoch konceptov sa dá povedať, že mladých ľudí je dôležité naučiť, ako „čítať“ a zároveň „písať“ médiá.

Čo by malo byť obsahom?

Obsah mediálnej výchovy pre mladých ľudí je stále vo vývoji. Na úrovni základných škôl ho rieši projekt experimentálneho overovania nepovinného predmetu mediálna výchova, ktorý v rokoch 2005 až 2007 zaviedol Štátny pedagogický ústav. Na základe neho vznikli osnovy pre druhý stupeň základných škôl alebo prvý stupeň osemročných gymnázií.

Na úrovni stredných škôl samotný systém neexistuje. Náplň hodín mediálnej výchovy ponúka tzv. Konceptia výučby predmetu mediálna výchova na stredných školách. Problematiku spracúva v desiatich okruhoch: Média v súčasnej spoločnosti, Verejnoprávne a súkromné médiá, Film – Pohyblivý obraz a jeho reč, Rozhlasové vysielanie, Televízne vysielanie, Publikum médií, Mediálne účinky, Mediálne stereotypy, Nastolovanie mediálnej agendy a Reality TV.

Problematiku mediálnej výchovy prakticky môžeme rozdeliť do troch základných oblastí:

- 1. Čo sú médiá** – základné informácie o mediálnej problematike. Čo je komunikácia a masová komunikácia, čo sú médiá, tlač, rozhlas, televízia, nové médiá, aká je história a okolnosti ich vzniku.
- 2. Ako čítať médiá** – kritické mediálne myslenie, posudzovanie mediálnych obsahov, princípy, ktorými médiá pôsobia na svoje publikum. Tento okruh zahŕňa témy ako stereotypy v médiách, vplyvy a účinky médií, mediálna manipulácia a techniky, záujmy v médiách, manipulácie v reklame, nástrahy internetu.
- 3. Ako písať médiá** – aplikácia naučených poznatkov pri vlastnej produkcii, žánre a typy mediálnych produktov.

Čo funguje v praxi?

Ako v praxi vyriešiť nedostatok učebných textov a obavy učiteľov pred touto témou? Pre ilustráciu ponúkame jednoduché cvičenia, ktoré možno aplikovať na hodinách mediálnej výchovy či náuky o spoločnosti.

Časť 1.

Čo sú médiá

Časová dotácia: cca 20 minút.

Pomôcky: tabuľa, krieda, papier, nožnice, pero.

Cieľ: Naučiť študentov, čo sú médiá, kedy vznikli, ako v tom období pôsobili na verejnosť?

Základná teória:

Mediálna komunikácia je špecifický typ komunikácie, pretože na rozdiel napríklad od sociálnej alebo medziľudskej ju vykonávajú vyškolené osoby, teda novinári, a využívajú na to špeciálne technologické prostriedky, teda médiá. Jej cieľom je zasiahnuť čo najväčšie možné publikum.

Médium však môže byť všetko, čo slúži na prenos informácie. Najznámejším médium v tomto ponímaní je jazyk. Nás však zaujímajú najmä technologické médiá.

Cvičenie sa dá hrať na tabuli, alebo ho žiaci môžu vykonávať jednotlivito či v skupinách v laviciach. V prípade variantu práce jednotlivito alebo v skupinách je potrebné nasledujúcu tabuľku prefotiť a nastrihať. V prípade práce s celou triedou treba napísať na tabuľu roky.

Žiaci majú za úlohu priradovať k jednotlivým rokom médium a udalosť, ktorá sa k médiu (nie úplne konkrétne roku) viaže.

Časť 2.

Ako „písať“ médiá

Časová dotácia: cca 20 minút.

Pomôcky: pero, papier, tabuľa.

Cieľ: Naučiť študentov pracovať so základným žurnalistickým žánrom, a to správou.

Základná teória:

Základné delenie novinárskych žánrov:

Spravodajstvo – fleš, správa, rozšírená správa, spravodajský rozhovor.

Publicistika – reportáž, komentár, blog, stĺpček, rozhovor.

Správa má byť jasná, stručná, výstižná a má odpovedať na šesť základných otázok – **Kto? Čo? Kedy? Kde? Ako? Prečo?** - pričom musí byť zodpovedané aspoň na prvé štyri. Netreba zabudnúť na pútavý titulok. Správa by zároveň nemala obsahovať emocionálne zafarbené výrazy a vlastný názor autora.

Základným výstavbovým postupom pri písaní správy je tzv. obrátená pyramída. Znamená to, že v úvode správy sú najdôležitejšie a najhutnejšie informácie. Čím je informácia menej dôležitá, tým je uvedená v správe neskôr. Správa by sa tým pádom

Rok	Médium	Udalosť
1440	Kníhtlač /Knihy	Umožnila aj vznik časopisov a novín. Vďaka nim sa šírili krátke a aktuálne informácie, určené pre poučenie a zábavu. Ľudia, ktorí sa rozhodli zbierať informácie o rôznych udalostiach, sa začali nazývať novinári.
1605	Prvé noviny Relation	Prvé noviny vyšli v Štrasburgu.
1839	Fotografia	Výskum trval 25 rokov.
1876	Telefón	O tento vynález súperili viacerí vynálezcovia, nakoniec bol za vynálezcu telefóna označený Alexander Graham Bell.
1895	Kinematograf	Idúci vlak.
1906	Rádio	Pri adaptácii hry Vojna svetov v roku 1926 znázorňujúcej útok mimozemskej civilizácie došlo na americkom východnom pobreží k hromadnej panike a milióny ľudí utiekli od vnútrozemia.
1926	Televízia	BBC začalo prvýkrát televízne vysielat' v roku 1936 - o desať rokov neskôr, ako bolo prvé televízne vysielanie.
1956	Prvé vysielanie Slovenskej televízie	Sídlila v Starej tržnici v Bratislave.
1993	Internet (www)	V súčasnosti má facebook viac ako 700 miliónov užívateľov.

mala dať krátiť od jej konca tak, že čitateľ vždy dostane aspoň základnú informáciu z úvodu.

Cvičenie: Učiteľ si pripraví niekoľko faktických viet o určitej udalosti (môže byť aj fiktívna). Mali by zahŕňať popis udalosti, miesto, a čas, kedy sa stala, okolnosti jej priebehu. Môže obsahovať priamu reč aktérov a podobne. Vety uvedie v rôznom poradí. Úlohou žiakov je zostaviť z ponúknutých faktov správu tak, aby zohľadňovala princípy spomenuté v teórii.

Príklad (správa bola použitá na mediálnom krúžku na Gymnáziu Juraja Hronca v Bratislave):

Faktické vety:

1. „Páchatelia si počínali profesionálne a zanechali len málo stôp, my ich však dolapíme,“ povedala riaditeľka školy Zuzana Munková.
2. Neznámi páchatelia ukradli Džbán Juraja Hronca

3. stalo sa to o 16. hodine v pondelok popoludní
4. páchatelia prišli na štyroch čiernych bicykloch
5. Niekoľkí študenti, ktorí zostali po škole, videli, ako je vitrína, kde je džbán umiestnený, prázdna.
6. Páchatelia mali oblečené tmavé oblečenie
7. traja páchatelia vnikli do budovy cez okno na kuchyni
8. „Je to hrozné. Som člen jedného z tímov a neviem si predstaviť, ako bude pokračovať súťaž,“ povedal jeden zo študentov.
9. Riaditeľka Zuzana Munková pozastavila konanie súťaže až do vyšetrenia prípadu. „Toto sa už nesmie opakovať,“ uviedla.
10. Páchatelom hrozí trest trojnásobného núteného prepadnutia a tri hodiny spevu týždenne navyše.

ČASŤ 3.

Ako „ČITAŤ“ MÉDIÁ

Dôležitou súčasťou mediálnej výchovy je práve časť Ako „čítať“ médiá. Práve táto oblasť učí mladých ľudí, ako sa brániť voči negatívnym vplyvom médií, akými sú rôzne typy manipulácií alebo reklamných ťahov. Zároveň učí o problematike stereotypov v médiách. Mediálna výchova študentov učí, ako kriticky myslieť o médiách.

Práve tejto problematike sa venuje nová publikácia s názvom Myslíme kriticky o médiách – Workshop o kritickom myslení, médiách a dianí vo svete okolo nás. Vydalo ju Slovenské centrum pre komunikáciu a rozvoj a je k dispozícii na stiahnutie online na stránke www.sccd-sk.org v sekcii Publikácie. V prípade záujmu je možné získať tlačene vydanie na adrese info@sccd-sk.org.

Publikácia prináša osem modulov, ktoré môžu učitelia a aj iní facilitátori využiť pri vysvetľovaní problematiky kritického myslenia na školách. Ako ukážku ponúkame úvodný modul publikácie pod názvom Svet treba čítať medzi riadkami, ktoré nájdete v samostatnej prílohe.

Publikácia vznikla s podporou Európskej únie, SlovakAid a Nadácie Orange.

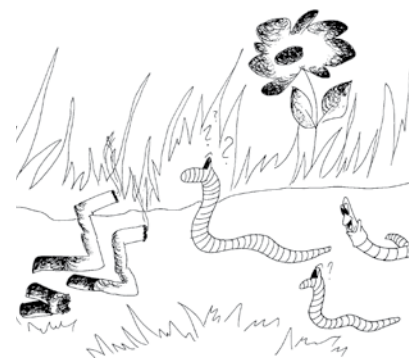
Vzorová správa:

Ukradli Džbán Jura Hronca. Polícia po zlodejoch pátra

BRATISLAVA. Neznámi páchatelia ukradli v pondelok o 16. hodine popoludní Džbán Juraja Hronca. Medzitriednu súťaž o džbán riaditeľka školy Zuzana Munková až do vyšetrenia prípadu pozastavila.

„Toto sa už nesmie opakovať,“ povedala riaditeľka. „Páchatelia si počínali profesionálne a zanechali len málo stôp, my ich však dolapíme,“ dodala. Páchatelia prišli ku škole na čiernych bicykloch a mali oblečené čierne oblečenie. Do budovy školy sa im podarilo dostať cez okno do kuchyne. Prázdnu vitrínu si všimli niekoľkí študenti, ktorí v tom čase zostali po škole. „Je to hrozné. Som člen jedného z tímov a neviem si predstaviť, ako bude pokračovať súťaž,“ povedal jeden zo študentov.

Páchatelom v prípade vypátrania hrozí trest trojnásobného núteného prepadnutia a tri hodiny spevu týždenne navyše.

.....

Môžeme obletieť svet!

Národná a medzinárodná súťaž o najlepší článok, fotografiu a video

Medzinárodná kancelária YRE programu vyhlasuje každoročne súťaž Mladých reportérov o najlepší článok, fotografiu a od tohto roku aj video na environmentálnu tému.

Študenti tak majú možnosť prezentovať svoju tvorbu širšiemu publiku, porovnať jej úroveň s inými školami a získať individuálne odporúčania odbornej poroty. Slovenskú porotu tvorí Peter Kubínyi, predseda Slovenského syndikátu novinárov, Lucia Szabová, hovorkyňa Greenpeace Slovensko a Klaudia Medalová, editorka portálu o ekologickom poľnohospodárstve a alternatívnom životnom štýle Biospotrebitel.sk.

Odborná porota posudzuje u každého z prihlásených príspevkov formálnu stránku, objektivitu, informačnú hodnotu, štýl, originalitu a nezávislosť, ale aj to, či práca prináša návrhy riešení a bola prezentovaná lokálnej verejnosti. Víťazné práce z národného kola (najlepší článok, fotka a video v každej vekovej kategórii), postupujú do medzinárodnej súťaže YRE Awards.

Medzinárodná porota pozostáva z odborných zástupcov výkonnej rady Nadácie pre environmentálne vzdelávanie, z predstaviteľov médií, organizácií a agentúr (napríklad UNEP, UNESCO a Európska environmentálna agentúra). Autori najlepšieho článku, fotografie alebo videa sa môžu pýšiť uverejnením svojho diela na medzinárodnej stránke programu, kde si ho prečítajú tisíce ľudí z celého sveta.

Súťaž prebieha v troch vekových kategóriách: **11 až 14 rokov, 15 až 17 rokov, 18 až 21 rokov**. Zapojiť sa teda môžu žiaci druhého stupňa základných škôl, stredoškôláci, poslucháči prvých ročníkov univerzít, ako aj mládežnícke skupiny. Potrebné je prihlásiť sa (kedykoľvek počas roka) u národného koordinátora v Centre environmentálnych aktivít (mladireporter@changenet.sk).

Požiadavky na štýl a formu súťažných príspevkov

V školskom roku 2011/12 aktualizovala medzinárodná kancelária pravidlá súťaže YRE Awards.

- Všetky príspevky do medzinárodnej súťaže musia obsahovať meno autora / autorov, ich vek, dátum predloženia práce do národnej súťaže, meno registrovanej školy alebo skupiny a krajinu;
- Všetky príspevky musia byť doplnené o poznámku popisujúcu, akým spôsobom boli prezentované na miestnej úrovni (kde bola práca publikovaná, vystavená alebo odvysielaná).

Študenti môžu do súťaže zaslať jeden alebo viacero príspevkov (článok a fotku, fotku a video...). Pracovať môžu individuálne alebo v skupinách.

Súťažné články

Nesmú prekročiť 1000 slov. Prínosom je ilustrácia článku fotografiami, obrázkami a pod. V prípade, že ilustračný materiál nie je pôvodný, musí byť uvedené meno autora. Názov článku by nemal mať viac 140 znakov (pre kompatibilitu s Twitterom). Články musia byť zaslané digitálne vo formáte Microsoft Word alebo pdf. Sprievodné obrázky s krátkym popisom treba priložiť vo formáte jpg, png, tif alebo gif (podľa dole uvedených pravidiel).

Súťažné fotografie

Je možné prihlásiť jednu fotografiu alebo foto-sériu s maximálnym počtom dvanásť snímok. K fotografiám je potrebné uviesť názov (max. 140 znakov)

a krátky popis (max. 150 slov), ktorý vysvetlí prepojenie obrázku s environmentálnou tematikou alebo s riešením environmentálneho problému. Fotografie musia byť zaslané v digitálnom formáte jpg, png, tif alebo gif (ideálne konvertované do vysokokvalitného pdf), s rozlíšením min. 150 až 300 dpi.

Súťažné videá

Videá v štýle dokumentu, reportáže alebo rozhovoru nesmú byť dlhšie ako tri minúty. K videu je potrebné priložiť názov (max. 140 znakov). Formát musí byť kompatibilný s YouTube.

Čo sa počíta alebo kritériá hodnotenia

Za každú z piatich oblastí hodnotenia pridelia členovia poroty 0-3 body nasledovným spôsobom: 3 body = vynikajúce, 2 body = dobré, 1 bod = slabé, 0 bodov = nevyhovujúce. Maximálny počet bodov za článok, fotografiu alebo video je 15 bodov od jedného člena poroty.

1. Forma, štruktúra a kvalita
 - Je práca (článok alebo video) dobre štruktúrovaná a pokrýva „kto“, „čo“, „kde“, „kedy“, „ako“ a „prečo“?
 - Má práca (článok alebo video) začiatok, stred a koniec?
 - V prípade fotografií a videa, je fotka/video na dobrej technickej úrovni a má posolstvo?
2. Férové, vyvážené a objektívne podávanie správ
 - Je práca (článok alebo video) vyvážená a férová z hľadiska prezentovania problematiky z rôznych uhlov pohľadu?

- Sú použité (citované) skutočné, dôveryhodné zdroje/názory?
 - Je použitie vedeckých alebo štatistických údajov presné a podložené uvedením zdrojov v poznámke pod čiarou?
3. Informačná hodnota a hĺbka práce
- Zohľadňuje práca relevantné historické, ekonomické, sociálne alebo politické súvislosti?
 - Je v nej prepojenie na vyšší, globálny rozmer?
 - Prezentuje viac možných riešení?
 - Je navrhované riešenie realistické, dobre vysvetlené a zdôvodnené?
4. Originalita, štýl a nezávislosť
- Je práca originálna z hľadiska obsahu alebo štýlu? Bola spracovaná netradičným témou? Je práca inovatívna a pôsobivá?
 - Pracovali autori v teréne formou rozhovorov (osobne alebo telefonicky)?
 - Zaujali autori pozitívny postoj, teda zamerali sa na riešenia (nielen konštatovanie problémov)?
5. Šírenie prác v miestnej komunite
- Zvolili autori dobrý typ média pre komunikovanie poslania? Zvážili, kto je cieľové „publikum“?
 - Dá sa overiť, že práca bola šírená aj iným spôsobom, napr. cez sociálne siete alebo na udalosti?

Časový harmonogram súťaže

Uzávierka národného kola súťaže je **15. marca 2012** (to je dátum, dokiaľ treba poslať práce na adresu mladireporteri@mladireporteri.sk).

Do 10. apríla slovenská porota vyberie víťazov a požiada autorov (príp. kolektívy autorov) o preklad textovej časti prác do anglického jazyka. Uzávierka medzinárodného kola je 30. apríla 2012 (deň, dokiaľ musia byť práce v medzinárodnej kancelárii programu YRE v Kodani). V máji bude zasadať medzinárodná porota.

Výsledky medzinárodného kola vyhlási medzinárodná porota najneskôr 5. júna na Medzinárodný deň životného prostredia.

Ak žiaci alebo študenti nestihnú práce začaté v jednom školskom roku do termínu uzávierky národného kola dokončiť, môžu v nich pokračovať i v ďalšom školskom roku. Je len na zvážení autorov, kedy sa rozhodnú príspevky oficiálne prihlásiť do súťaže (najmä v prípade článkov dáva dlhšie časové obdobie príležitosť na hlbší ponor do problematiky a hľadanie riešenia v spolupráci s miestnou komunitou, resp. publikovanie v miestnej tlači).

Kontrolné otázky

Skôr, než sa žiaci alebo študenti rozhodnú prihlásiť prácu do súťaže, je dobré prejsť s nimi kontrolné otázky:

- Poskytol autor/autorka, resp. tím autorov potrebné údaje (meno, vek, názov školy resp. skupiny)?
- Spĺňa príspevok (článok, fotografia alebo video) všetky požiadavky (dĺžka článku, názov, citovanie zdrojov, veľkosť a formát fotografie...)?
- Zameriava sa na skutočný a aktuálny miestny problém?
- Navrhuje možné riešenie?
- Bol predstavený verejnosti na miestnej úrovni (uverejnenie článku alebo fotografie v miestnej tlači a pod.)?

Tieto kritériá musia splniť všetky práce, aby mohli byť oficiálne zaradené do súťaže. Ich splnenie posudzuje národný, resp. medzinárodný koordinátor. Nesplnenie všetkých kritérií bude znamenať vyradenie príspevku zo súťaže.

V prípade akýchkoľvek otázok (výber témy, hľadanie zdrojov informácií či k samotnej tvorbe príspevku) sa môžete počas celého školského roka obracať na kanceláriu programu Mladí reportéri (mladireporteri@changenet.sk).

Zuzana Límová, koordinátorka
Kludia Medalová,
mladireporteri@changenet.sk

Nabíjali telefóny slnkom – reportáž z festivalu Pohoda 2011

V stánku Greenpeace sa mohli návštevníci festivalu odfotiť so slávnymi Simpsoncami či nabiť si telefón. O tom, čo majú americké seriálové postavičky spoločné s ochranou prírody, nám porozprával riaditeľ slovenskej pobočky Juraj Rizman.

Čo ponúka váš stánok návštevníkom festivalu?

Úlohou nášho stánku je informovať o všetkých kampaniach a aktivitách, ktoré Greenpeace vykonáva. Nachádza sa tu aj výstava o úsporách elektrickej a tepelnej energie v domácnostiach. Nechceli sme sa ľuďom na festivale prihovárať po teoretickej stránke ani hovoriť o veciach, ktoré sú im nedostupné. Približujeme im riešenia, ktoré môže zrealizovať každý obyčajný človek. Navyše poskytujeme návštevníkom špecifickú službu – máme tu fotovoltické panely, ktoré vyrábajú elektrickú energiu zo slnka a pomocou nich ľuďom nabíjame mobilné telefóny. Nerozprávame

PATRÍCIA HÍREŠOVÁ (VLAVO)
A NATÁLIA MRÁZOVÁ
S JURAJOM RIZMANOM FOTO:
© GREENPEACE/LUCIA SZABOVÁ

o tom, že obnoviteľné zdroje fungujú, ale ukazujeme ich priamo v praxi.

Všimli sme si vo vašom stánku maketu Homera Simpsona. Čo má symbolizovať?

Okrem neho tu máme aj Lisu a ľudia si môžu vybrať, s ktorým z nich by sa radi odфотографovali. Ak trochu poznáte seriál Simpsonovci, potom viete, že Homer pracuje v atómovej elektrárni. Naopak Lisa je veľkou ekologičkou, ktorá všetkým hovorí o šetrení energií, o právach zvierat a o ochrane životného prostredia. Máme tu teda Homera ako príklad jadrovej energetiky, ktorú my osobne považujeme za nebezpečnú pre životné prostredie, a Lisa tu je ako príklad ekologického prístupu.

Kde sídli vaša organizácia?

Medzinárodné sídlo je v Amsterdame, pretože Greenpeace je organizáciou, ktorá funguje vo vyše štyridsiatich krajinách celého sveta. Čo sa týka Slovenska, sídlime v Bratislave. U nás sme aktívni od roku 1993. Hlavné témy, ktorým sa venujeme, sú energetika, klíma a toxické látky.

Na aký problém sa zameriavate najnovšie?

V súčasnosti sa venujeme v prvom rade problematike plánovaného ropovodu medzi Bratislavou a Schwechatom. Snažíme sa dosiahnuť predovšetkým to, aby neprechádzal prírodné cenné územia, napríklad cez Záhorie, cez alúvium rieky Moravy alebo Žitný ostrov, ktorý je významnou zásobárňou pitnej vody na Slovensku.

Natália Mrázová, Patrícia Hírešová
študentky Gymnázia Dubnica nad Váhom

Zelená škola: Nestážujte sa, hľadajte riešenia!

V zelenom duchu sa niesla atmosféra vo vládnom hoteli Bôrik, kde premiérka Iveta Radičová slávnostne odovzdala vyše päťdesiat certifikátov. Získali ich materské, základné i stredné školy, ktoré sa zapojili do environmentálne – vzdelávacieho programu Zelená škola.

„Úlohou tohto projektu je vytvárať lepší každodenný život pre všetkých ľudí,“ povedala moderátorka podujatia Mirka Piláriková. Zavedením environmentálnej výchovy sa žiaci učia zodpovednosti a rešpektu k životnému prostrediu. Učitelia to dosahujú zážitkovou formou výučby, napríklad vytvorením políčka na pestovanie bio plodín, revitalizáciou okolia školy či rôznymi exkurziami.

“Keď sme deťom ukázali skládku komunálneho odpadu, začali vnímať odpadky trochu inak. Teraz si už poriadne premyslia, či hodia všetko do jedného koša, alebo budú separovať,“ prezradila s úsmevom RNDr. Ľubica Moskaľová z MŠ - ZŠ Palín v Michalovciach.

O láske k prírode a potrebe chrániť ju rozprávala aj premiérka Iveta Radičová vo svojom príhovore. “Príroda nám urobila Slovensko prekrásne, ale aby bolo naozaj krásne, aby sme sa v ňom cítili príjemne, dobre a hlavne, aby sme vedeli prejavovať aj iný typ lásky a odovzdávali si ju navzájom, znamená, že sa musíme o to prostredie veľmi starať. Musíme si uvedomiť, že to, čo nám dáva, nie je automaticky, a že musíme dávať aj my. Príroda vám dá iba toľko, koľko jej vrátíme,“ povedala pre mladých reportérov krátko po svojom vystúpení Radičová.

Sama sa pokúša vo svojom živote prírodu chrániť. “Mám dva bicykle, ale samozrejme aj takými bežnými vecami. Vodu vraciam do krajiny, smeti triedim a podľa možností nevytváram nadbytočné. V záhrade mám kompost a umelohmotných vecí sa snažím spotrebúvať minimálne. Mám aj taký zvyk, že kade chodím, tade zbieram odpadky po iných nepodariťkoch,“ dodala premiérka.

ROZHOVOR S PREMIÉRKOU IVETOU RADIČOVOU
FOTO: ÚRAD VLÁDY SR

Zelený deň spríjemnili aj bio potraviny, či interaktívna výstava Energia 3. tisícročia, kde sme si prešli uhoľnou baňou, naštartovali sme parný stroj, ovoňali ropu, dokonca vyrobili elektrickú energiu pomocou bicykla. Na tomto jednoduchom príklade si človek okamžite uvedomí, že “spotreba energie je ľahšia ako jej výroba,“ ako vysvetlila Zuzana Dovalová z Centra environmentálnej a etickej výchovy Živica, ktoré program Zelená škola koordinuje.

Najväčší obdiv a vďaka patrí paniam učiteľkám, ktoré sa odhodlali zapojiť do tohto programu, a ktoré nielen kážu teóriu, ale zapájajú prax, ktorá sa nakoniec stáva každodennou súčasťou konania a myslenia detí. Týmto ľudským prístupom sa o pár rokov stane ochrana životného prostredia bežnou vecou. Ako zdôraznil Juraj Hipš, riaditeľ CEEV Živica: “Nestážujte sa, hľadajte riešenia!”.

Martina Dudríková, Paneurópska vysoká škola, Fakulta médií, Bratislava

**1. MIESTO ZA FOTOGRAFIU
NA SLOVENSKU V ROKU 2011**

V SÚŤAŽI FOTOGRAFIÍ MLADÝCH REPORTÉROV V ŠKOLSKOM ROKU 2010/2011 ZVÍŤAZILA MARTINA LIZÁKOVÁ, ŠTUDENTKA GYMNÁZIA P. O. HVIEZDOSLAVA, KEŽMAROK

PRÍBEH FOTOGRAFIE

Boli sme to my, študenti kežmarského gymnázia, kto sme v jeden zimomravý, ale slnečný deň navštívili rómsku Základnú školu generála Štefánika v Spišskej Belej. Pri vstupe do tejto školy moja spolužiačka podotkla: „Čo? Taká pekná?“ Okrem peknej fasády nás privítal aj veselý hurhaj rómskych žiakov. Bola prestávka. No po zazvonení sa všetci rozišli a poslušne zasadli do školských lavíc.

Našou hlavnou úlohou bolo nielen zistiť, koľko toho vie o životnom prostredí rómsky žiak v priemernom veku 12 rokov, ale tiež tieto deti spoznať a aspoň trochu sa im priblížiť. Preto sme si pre nich pripravili rôzne kvízy, osemsmernovky, aktivity ako triedenie odpadu a v neposlednom rade aj hry. Práve jednou z nich bola hra s názvom „Globálne otepľovanie“, kde žiaci, tancujúci na zmenšujúcich sa ľadovcových novinách, kričali: „Potápame sa!“ A aby to nebolo také ľahké, na týchto novinách sme spolu s nimi aj tancovali a spievali Pieseň o matematike. Tak sme sa zabavili, vyriešili, potriedili... A aby na našu hodinu tak skoro nezabudli, doniesli sme im aj odmeny. Neboli to len farebné lízanky a čokolády, z ktorých sa im pokazia zuby, ale aj praktické potreby. Teraz ich môže záložka, obsahujúca rady na ušetrenie energie, zaujať viac ako samotná knižka.

Na záver sme chceli vedieť, ako sa rómskym žiakom táto hodina páčila. Niektorí však túto otázku nepochopili úplne – písali nám o geografii, matematike či slovenčine. Nám to však nevadilo a túto skúsenosť sme ohodnotili ako veľmi zaujímavú a pozitívnu, pretože takúto atmosféru zažijete málokedy.

Sarah Pickering: Líderka budúcich lídrov

Sarah Pickering, ako mnohí možno viete a možno nie, je novou medzinárodnou koordinátorkou programu Mladí reportéri pre životné prostredie. Ako máte aj sami možnosť z jej odpovedí vidieť, Sarah je veľmi scestovaná a skutočne výnimočná osobnosť. Som prvá mladá reportérka, ktorá sa s ňou skontaktovala a prinášam vám krátky rozhovor, aby ste ju mohli spoznať spolu so mnou. Môžete sa veľa naučiť, hlavne o kladoch, záporoch a figloch novinárskej profesie, ale aj sa zabaviť na Sariných veľmi otvorených, priateľských a fascinujúcich odpovediach.

Prečo si sa rozhodla pracovať ako koordinátorka projektu Mladí reportéri pre životné prostredie?

Zaujímam sa o ľudí a o životné prostredie. Po tom, ako som pracovala pre Kodanskú klimatologickú konferenciu a manažovala médiá pre klimatický summit Spojených národov (COP15), našla som inzerát na túto prácu. Verím, že inšpirovaním mladých ľudí, našich budúcich lídrov, aby sa zaujímali o životné prostredie, možno dlhodobo dosiahnuť oveľa viac, než inšpirovaním politikov. Aj keď i to je veľmi dôležité!

Povolanie medzinárodnej koordinátorky je časovo veľmi náročné. Máš dostatok času aj na svoju prácu novinárky?

Nepracujem už viac ako novinárka alebo reportérka. Niekedy však píšem články o Nadácii pre environmentálne vzdelávanie (Foundation

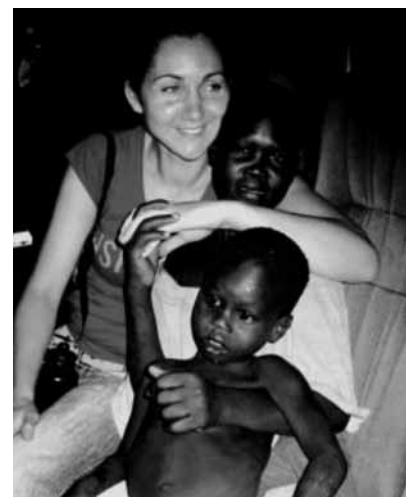

FOTO: ARCHÍV SARAH PICKERING

for Environmental Education) a jej programoch pre naše spravodajstvo a webové stránky. Teším sa tiež z propagácie článkov, ktoré vytvoria iní, napríklad mladí reportéri ako ty.

Čo je podľa tvojho názoru na povolani novinárky to najťažšie?

Stíhať písať do uzávierky a ostať objektívny. Zaistiť, aby bol váš článok vyvážený – inými slovami, aby reprezentoval každú zo strán férovo, aj keď napríklad nesúhlasíte s tým, čo jedna z nich tvrdí.

Pracovala si pre mnohé špičkové svetové médiá ako napríklad BBC, CNN či Wallstreet Journal. Ako sa ti to podarilo?

Vytrvalosť je dôležitá, rovnako ako mať záujem o vzdelávanie a informovanie ľudí. Občas je ťažké veriť sebe samému, ale ak veríte vašim príbehom a objavom, potom môžete vo svojej práci skutočne dosiahnuť veľké veci.

Písala si o mnohých katastrofách. Ako si zvládala všetku tú bolesť, smrť a tragédiu okolo seba?

Musíte si stále opakovať, že ak sa spojíte s ďalšou ľudskou bytosťou a budete ju počúvať, bude sa cítiť

lepšie a vy jej istým spôsobom pomôžete. Motivuje vás, že ak poviete jej príbeh a urobíte to dobre, môžete zdvihnúť povedomie o katastrofe a povzbudiť iných, aby tiež pomáhali.

Ocitla si sa niekedy v ohrození života?

Keď som písala o katastrofách, čelila som mnohým nebezpečným situáciám. Ako napríklad hrozbe nakazená sa vodou, druhotným katastrofám alebo padajúcim troskám. Dôležitý je tréning, aby ste boli ostražití a zaistili bezpečnosť pre vás aj pre váš tím. Napríklad, na jednej calamitnej pomocnej akcii v Bangladéši sme museli pracovať počas štátom nariadeného zákazu vychádzania, pretože v okolitých uliciach prebiehali násilné občianske výtržnosti.

Zmenila si niekedy niečo prostredníctvom tvojho článku, najmä čo sa týka environmentálnych tém?

Moje články pre Klimatickú konferenciu OSN, ktoré spracovávali odporúčania špičkových odborníkov, vedcov a lídrov (tých, čo klimatickú radu založili), mali určite vplyv na rokovanie. Nedosiahli sme všetko, v čo sme dúfali, ale niekedy je proces pomalý a človek musí byť trpezlivý a vytrvalý. Musí hľadať nové a nové spôsoby, ako povedať ten istý príbeh.

Čo by si na svete ako novinárka rada zmenila?

Existuje veľmi veľa vecí, ktoré by som na svete rada zmenila, čo je aj mojou hlavnou motiváciou k písaniu a k práci s ľuďmi. Napríklad: nespravodlivosť, násilie, chudoba, environmentálne problémy a krutosť ku zvieratám.

Aké krajiny si navštívila? Ktorá z nich bola pre teba najzaujímavejšia a kam by si sa rada pozrela v budúcnosti?

Mala som možnosť navštíviť obrovské množstvo krajín. Najväčší dojem vo mne zanechal Pakistan. Taktiež

som pracovala v Bangladéši, v Keni a v Mali v Afrike, v Kórei, v Rumunsku a iných východoeurópskych krajinách, v západnej Európe, na Aljaške a v USA. Čo sa týka ostatných krajín, rada by som jedného dňa navštívila Indiu, Čínu a Izrael.

Navštívila si niekedy Slovensko?

Slovensko som zatiaľ nenavštívila, no dúfam, že jedného dňa budem mať príležitosť.

Koľkými jazykmi hovoríš? Je angličtina pre tvoju prácu dostačujúca?

Hovorím trochu po francúzsky a po nemecky. Našťastie je pre moju prácu najužitejšia angličtina. V súčasnosti sa tiež učím základy dánčiny, pretože sekretariát Nadácie pre environmentálne vzdelávanie sídli v Kodani.

Uvažovala si niekedy o napísaní knihy?

Áno, už od detstva je mojím snom napísať knihu, či už fikciu, alebo literatúru faktu. Rovnako rada ako profesionálne vo svojej práci, píšem aj fikciu a poéziu vo svojom voľnom čase.

Je možné skĺbiť tvoju prácu s „normálnym“ životom?

Občas sa práca stáva veľmi stresujúcou a zaberá veľa času. Vtedy je treba uchovať rovnováhu, aby ste si udržali fyzické a psychické zdravie a boli schopní vydať zo seba čo najviac v práci aj vo svojom osobnom živote. Kvôli vám a tým, ktorých milujete.

Mala si niekedy talizman, ktorý ti prinášal šťastie?

V minulosti som dostávala a hľadala kamene, ktoré som so sebou nosila pre šťastie. Verím, že šťastie mi prináša všetko, čo ma spája s prírodou a mojimi milovanými.

Autorka: Natália Mrázová, Gymnázium Dubnica nad Váhom

ZA FOTOGRAFIU „ZNOVUZRODENIE FLAŠE“ ZÍSKALO SLOVENSKO MEDZINÁRODNÉ OCENENIE (YRE AWARDS 2011)

MEDZINÁRODNÁ POROTA PROGRAMU YOUNG REPORTERS FOR THE ENVIRONMENT OCENILA V ŠKOLSKOM ROKU 2010/2011 DEVÄŤ ČLÁNKOV A PÄŤ FOTOGRAFIÍ. V KATEGÓRII FOTOGRAFIÍ ZÍSKALA VLAŇAJŠIA MATURANTKA VERONIKA HAŠULOVÁ Z GYMNÁZIA SNINA ŠTVRTÉ MIESTO ZA SNÍMKU „ZNOVUZRODENIE FLAŠE“.

Fotografia je pritom výsledkom celoročného spoločného projektu sninského tímu. Mladí reportéri sa zamerali prieskum spotreby plastových fliaš na svojej škole i v rámci Sniny. Oslovili pritom nielen školskú komunitu, ale aj primátora mesta. Spoločne hľadali riešenia - snažili sa na tému upozorniť a presvedčiť svojich spolužiakov, aby používali vratné fľaše namiesto plastových.

Veronika prihlásila fotografiu do súťaže s nasledovným sprievodným textom:

„Život fľaše zo skla je dlhší ako život jej plastovej imitácie. Je taktiež krajší, zdravší a ohľaduplnejší k našej planéte.“

Na fotografii dostáva sklenená fľaša možnosť ďalšieho využitia. Zo sklenej fľaše môže byť sklenená fľaša, no z plastovej už fľaša nebude. Tak skúsme viac využívať túto šancu. Predlžujeme tak život nielen sklenej fľaši, ale aj našej Zemi.“

redakcia

1. miesto v národnom kole súťaže Mladých reportérov v roku 2011: Púť za poznaním prameňov

Určite si všetci pamätáme časy, kedy sme boli študentmi strednej školy. Trápili nás celkom prosté veci. Nekonečný sled testov, skúšky, prebdené noci... No odrazu prišiel deň, keď sme sa dostali na koniec tohto celého a bolo na čase vrátiť sa späť do reality. Zvážiť, čo chceme v živote dosiahnuť. Stanoviť si presné ciele. Inak to nebolo ani v prípade štyroch študentiek Gymnázia v Dubnici nad Váhom.

TÍM PRI KYSELKE FOTO BOŽENA BOLLOVÁ

... Boženy Bollovej, Andrey Rajcovej, Karolíny Ševčíkovej a Nikoly Tomanovej. Tieto mladé a ambiciózne baby skutočne chytili svoju budúcnosť za pačesy a keďže najviac od ruky ide práca, ktorá baví, rozhodli sa sklbiť dohromady obe ich záľuby, turistiku a chémiu.

Túto kombináciu sa rozhodli využiť skutočne chvályhodným, zaujímavým a užitočným spôsobom. Vzali ruksaky a skúmanky a vyrazili na dlhú túru krajom po desiatich vybraných studničkách v rôznych častiach Trenčianskeho kraja, aby sa zachovala rozmanitosť výskumu. Konkrétne to boli studničky v Dubnici nad Váhom, Novej Dubnici, Kameničanoch, Mojtiáne, Hornej Porube, Košeckom Podhradí, Vršateckom Podhradí, Lednici, Sedmerovci a Luborči, neskôr zredukované iba na päť

vybraných (Dubnica nad Váhom, Sedmerovec, Mojtián Luborča a Lednica), v ktorých následne analyzovali a skúmali jednotlivé faktory každej z vôd, od chemického zloženia až po PH či tvrdosť.

Cieľ ich výskumu je prostý, chcú určiť, či je voda pitná a umiestniť k vybraným studničkám tabule s čiastočným rozborom vody. Ibaže čo ľahko znie, zväčša ľahkým nebýva a v tomto prípade, keď uvážime dobu, v ktorej žijeme, kde už takmer nič nie je bez komplikácií, aj v tomto prípade sa ich vyskytlo hneď niekoľko. Prvým, najprostejším problémom je, že ani jedna z dievčat nemá kompetencie vyhlásiť vodu za pitnú.

Na ukazovateľ pitnosti taktiež vplyva nespočetné množstvo faktorov, ako napríklad únik benzínu z automobilu pri zväžaní dreva, ktorý sa dostane do spodnej vody a znečistí tok. Z toho vyplýva, že voda sa môže vyhlásiť za pitnú, až keby bola dlhodobou kontrolovaná. Alebo v prípade, že sa niekde v okolí studničky nachádza pole, môže dôjsť k znečisteniu vodného toku pesticídmi používanými na zlepšenie úrody a dlhodobou by neprekazovala nijaké nezrovnalosti.

V ďalšom, no neposlednom rade, je treba súhlas hydrogeológa, ktorý určí, či voda vyvierá z dostatočnej hĺbky. Všetky tieto faktory sa zdajú ako neprekonateľné množstvo prekážok, no ani zďaleka to nie je všetko. „Uvádzame len niektoré z mnohých problémov, na ktoré sme počas vypracovávania práce narazili,“ hovorí Božena Bollová, jedna zo štyroch zúčastnených dievčat.

Niektro by si povedal, že pri takom množstve potrebných povolení ani nemá zmysel pokračovať, no Božena, Andrea, Karolína a Nikola sa nenechali odradiť a veria, že ich prospešná práca nevyjde navivoč a raz sa dočká slávy ako od miestnych obyvateľov a turistov, tak aj od odborného sveta. Všetkým realistom je jasné, že samé zašli

najďalej, ako bolo možné a tak sa rozhodli vyhľadať pomoc odborníkov. O asistenciu požiadali napríklad Trenčiansku vodohospodársku spoločnosť, Regionálny úrad verejného zdravotníctva v Trenčíne, RÚVZ v Považskej Bystrici a Obecné úrady jednotlivých obcí, ktoré im ochotne pomohli v prospešnom záujme.

Prácu ďalej prezentovali ako SOČ za konzultácie profesorky chémie na dubnickom gymnázium, Alice Kubalovej a zúčastnili sa tiež na Kongrese mladých bádateľov v Bratislave. Sice sa im ešte nepodarilo uviesť cieľ ich práce do života, no rozhodne nezháľajú a robia, čo môžu, aby o svojom projekte oboznámili verejnosť a aby o krátky čas pri studničkách v našom Trenčianskom kraji mohli stáť tabule s rozborom vody, ktoré by turistov informovali o jej nezávadnosti. No Bratislavou to rozhodne nekončí. „Nakoľko mal náš projekt úspech, chceli by sme sa zúčastniť aj súťaže Stockholm Junior Water Prize 2011,“ tvrdí opäť Božena.

Okrem týchto cieľov by v najbližšej budúcnosti chceli chemickú stránku svojho projektu obohatiť aj o trochu biológie a to skúmaním vybraných mikrobiologických ukazovateľov kvality vody v studničkách. Taktiež požiadali o pomoc Prírodovedckú fakultu UK v Bratislave. Toľko k smeru, ktorým sa ich práca do budúcnosti plánuje uberať a jedinú, čo zostáva, je popriať im veľa šťastia v ich ďalšom bádání a snahe zrealizovať projekt.

Dúfajme, že ak o pár rokov prejdeme okolo niektorého z uvedených prameňov, budeme si môcť byť istí, že nám jeho voda prospeje a nie uškodí!

*Natália Mrázová, 17 rokov,
Gymnázium Dubnica nad Váhom*

O zmenu sveta pozitívnym smerom

by sa mal snažiť každý z nás

*Rozhovor s vedcom,
ochranárom a publicistom
prof. Mikulášom Maňom
Hubom*

Maňo, v akom veku si sa začal venovať ochranárskym aktivitám?

Ochranárstvu – najskôr oprave dreveníc – som sa začal venovať ako 15-ročný. O rok neskôr som k niečomu podobnému priviedol viacerých svojich spolužiakov a kamarátov. To robím viac-menej dodnes, len k tomu pribudlo aj množstvo inak zameraných aktivít. Od 5. 5. 1977 to celé má oficiálnu podobu – zo začiatku na pôde Slovenského zväzu ochrancov prírody a krajiny, neskôr aj Spoločnosti pre trvalo udržateľný život a viacerých ďalších našich i medzinárodných „mimovládok“.

A kedy si začal písať a kam? O čom bol tvoj prvý článok a kde bol uverejnený?

Prvé rozsiahlejšie články a fotografie som publikoval v Technických novinách a v Práci – išlo o ľudovú architektúru a možnosti jej záchrany a efektívneho využitia.

Od začiatku sa tam spomínala aj okolitá krajina a jej udržateľný manažment. Bolo to v roku 1976. O rok neskôr som publikoval rozsiahly materiál na tú istú tému v týždenníku Život. O niečo neskôr sa začala moja viac ako tridsaťročná spolupráca s časopisom Krásy Slovenska a po skončení vysokej školy aj publikovanie v odborných a vedeckých časopisoch, najmä v Geografickom časopise, v Životnom prostredí a v Ekológii.

Pre mnoho ľudí si stal známym vďaka publikácii Bratislava/nahlas. Ako sa zrodila a akú rolu pri jej vzniku si mal ty sám?

PROF. MIKULÁŠ HUBA
FOTO: ARCHÍV PROF. HUBU

Bratislava/nahlas sa začala rodiť v roku 1982, odkedy sme formou tzv. Prílohy k zápisnici z členskej schôdze Základnej organizácie SZOPK č. 6 v Bratislave publikovali dokumenty o jednotlivých kauzách, v ktorých sme sa angažovali. Mal som tú česť väčšinu z nich zostavovať. Začiatkom roku 1987 ich bolo so dvadsať, čo bol výborný predpoklad pre to, by sme ich vydali súborne. K spolupráci na tomto projekte sme prizvali takmer sto autorov a oponentov. Editorom výslednej podoby bol Ján Budaj. Ďalšími redaktormi boli Fedor Gál, Eugen Gindl, Juraj Flamik, Peter Tatár a ja. Veľa na B/n odpracoval okrem iných najmä Pavel Šremer, chartista a politický väzeň, ktorý sa však obával, že ak by sa deklaroval ako jeden z hlavných aktérov, tak by projekt ohrozil. Preto skromne zostal v úzadí. B/n bola na jednej strane kritikou vtedajšieho režimu – Václav Havel ju označil za slovenskú obdobu Charty 77 –

a zároveň obsahovala okolo 300 návrhov, ako riešiť environmentálne problémy v Bratislave i celom bývalom Československu.

Moja následná úloha – ako štatutára organizácie, ktorá B/n vydala, bola obhajovať ju a nadväzovať na ňu. Tak vznikla napríklad edícia Slovensko/nahlas či naša súdna žaloba na denník Ústredného výboru Komunistickej strany Slovenska – Pravda za nepravdivé informácie o B/n a jej autoroch.

Environmentálna žurnalistika je podľa teba skôr záležitosťou environmentalistov alebo žurnalistov?

Aj environmentalistov, aj žurnalistov. Nezáleží až tak na tom, aký typ školy človek vyštuduje, ale dôležitý je predovšetkým záujem o problematiku životného prostredia a motivácia či nadšenie pre žurnalistickú prácu. Ideálne je, ak v budúcom žurnalistovi „drieme“ zapálený environmentalista

PREZENTÁCIA KNIHY „IDEÁL-SKUTOČNOSŤ-MÝTUS“ V ARTFORE S MARTINOM BÚTOROM A DADOM NAGYOM (2009) FOTO: ARCHÍV PROF. HUBU

a ak environmentalista je schopný písať a hovoriť tak, aby presvedčil a nadchol aj širšiu – nielen odbornú – verejnosť.

Koho by si na Slovensku vyzdvihol ako environmentálneho žurnalistu/environmentálnu žurnalistku a prečo?

Pred Novembrom 89 to boli najmä Hana Somorová z Nedelnej Pravdy, Kamil Procházka z Technických novín, Eugen Gindl zo Života, Peter Šporer z Práce a Richard Szabo z Výberu.

Na Slovensku vtedy dokonca jestvoval Klub environmentálnych žurnalistov. Bratislavskí ochranári vydávali smelého a kvalitného Ochrancu prírody. Od Novembra 89 je pre mňa kráľovnou environmentálneho žurnalizmu Katarína Začková, dlhoročná tvorkyňa televíznej relácie Eko ďalej a dnes redaktorka Reportérov.

Do pozície perspektívnej environmentálnej žurnalistky sa profiluje Eva Bednáriková, ktorá prispieva najmä do košických Informácií o architektúre a niektorí regionálni dopisovatelia. Na odbornej scéne plní čiastočne túto úlohu Životné prostredie, Enviro-magazín, Urbanita a už spomínané košické Informácie... Oceňujem aj samotných ochranárov, ktorí v neľahkých podmienkach vydávajú dodnes rôzne ochranárske časopisy. Uznávam aj Changenet a niektoré ďalšie servery, slúžiace tretiemu sektoru.

Čo by malo byť „5P“ environmentálneho žurnalistu?

Záujem o problém a viera v zmysel takejto práce, dobrá orientácia v prob-

lematike, odvaha, schopnosť argumentovať a zaujať čitateľa, ako aj odhodlanie dotiahnuť veci do konca.

Čo by si poradil Mladým reportérom pre životné prostredie?

Snažiť sa o vlastnosti a schopnosti, ktoré spomínam v predchádzajúcej odpovedi a zdokonaľovať ich, bez ohľadu na to, či majú literárny talent, alebo nie. Verím, že sa po čase ukáže, že aj tí zdanlivo menej talentovaní to dokážu, ak budú naozaj chcieť.

Komerčné médiá (noviny, časopisy, televízia aj rozhlas) sa témam z oblasti životného prostredia venujú nesystematicky, bez uvádzania hlbších súvislostí. Prečo je to podľa teba tak?

Považujem to za produkt celého nášho pomýleného výchovno-vzdelacieho systému, a tiež za reflexiu toho, ako sa spoločnosť (vrátane väčšiny mienkotvorných médií a veľkej časti tzv. elít) orientuje na povrchné, banálne, krátkodobé a súvislostí zbavené vnímanie a interpretáciu reality.

Vydavatelia a šéfredaktori zväčša nechápu o akú závažnú a potenciálne aj divácky či čitateľsky zaujímavú tému ide.

Spoločnosť pre trvalo udržateľný život už zorganizovala desať ročníkov súťaže študentských esejí na tému udržateľný život. Čo je cieľom?

Zmyslom súťaže esejí je podnietiť záujem vysokoškolských študentov (ale aj ich učiteľov) o problematiku udržateľných spôsobov života v kontexte rôznych dôležitých podujatí, výročí a pod. Naša súťaž chce byť pre nich výzvou i príležitosťou uvažovať o zmysle života, smerovaní sveta, zraniteľnosti prírody a krajiny, o sebe, o tom, aký by som chcel/chcela byť a čo by som chcel/chcela dať svojmu okoliu. Rokom 2012 nám však zanikol zdroj financovania súťaže, takže nasledujúci ročník, ktorý čoskoro vyhlásime, bude určite skromnejší. Verím však, že študenti nepíšu práce do našej súťaže kvôli peniazom, ale z presvedčenia a pre potešenie.

Víťazné práce zvyknú zverejňovať vyhlasovatelia súťaže na svojich webových stránkach. Na vyžiadanie ich môže po vzájomnej dohode záujemcom poskytnúť aj tajomníčka súťaže na adrese geogmesz@savba.sk. (Pozn. redakcie: víťazné práce z roku 2011 nájdete aj na Biospotrebiteľ.sk)

V roku 1990, keď sa Václav Havel stal československým prezidentom a mali sme vládu zloženú z odborníkov, silno rezonovala téma environmentálnych záťaží a poškodovania životného prostredia. Generácia straníckych politikov však túto tému opäť potlačila do úzadia. Je systém demokracie zlý?

S JOSEFOM VAVROUŠKOM, ZAKLADATEĽOM SPOLEČNOSTI PRO TRVALE UDRŽITELNÝ ŽIVOT A MINISTROM ŽP, V POSLEDNÝ DEŇ JEHO MINISTROVANIA PRI ROZHOVORE PRE ČS. TYZDENNÍK MOSTY (JÚN 1992) FOTO: ARCHÍV PROF. HUBU

Nedával by som to za vinu demokracii, skôr jej deformovanej podobe, ktorá u nás vďaka mnohým nekompetentným a nečestným lídrom momentálne vládne, ako aj vďaka nám, voličom, ktorí ich volíme aj vtedy, keď máme možnosť voliť evidentne lepšiu alternatívu.

V roku 1992 sa uskutočnil Summit Zeme, kde sa stretli zástupcovia takmer všetkých krajín sveta. Teraz – po 20 rokoch – sa chystá konferencia Rio 20+. V akom štádiu sú prípravy?

Jasný je termín, jún 2012, miesto: Rio de Janeiro, hlavný organizátor OSN a ústredné témy, ktorými by mala byť zelená ekonomika a zefektívnenie fungovania medzinárodných organizácií. Intenzívne prebieha prípravný proces na úrovni OSN a jej agentúr, ako aj regionálnych štruktúr. Viceprezidentom prípravného procesu je bývalý český minister ŽP, prof. Bedřich Moldan.

Môže sa aj bežná verejnosť zapojiť? Ako?

Môže sa zapojiť prostredníctvom medzinárodných mimovládnych organizácií a sietí (napr. na www.stakeholdersforum.org). Situácia sa však dynamicky vyvíja, takže niektoré vznikajú, iné zanikajú. Najľahšie je nájsť si na googli heslo „rioplus20“, alebo „unsummitrio+20“.

Čo ty osobne očakávaš od tejto celosvetovej konferencie?

Po doterajších skúsenostiach nie je veľa dôvodov na lacný optimizmus, ale ak dôjde k „priaznivej konštelácii hviezd“, Summit Rio+20 a jeho prípravný i následný proces môžu významným spôsobom prispieť k zmene nášho nazerania na príčiny globálnej krízy, jej environmentálne a hodnotové súvislosti, ako aj na potrebu zmeny celého nášho spôsobu existencie smerom k podstatne väčšej šetrnosti narábania s prírodnými zdrojmi, prechodu od kvantitatívneho rastu k rastu kvality, k zefektívneniu fungovania celého inštitucionálneho systému, ako aj k účinnejšej pomoci odkázaným štátom a regiónom.

Trvalo udržateľný život je len vedecký koncept? Alebo – pri nastavení legislatívnych a ekonomických nástrojov (v prípade politickej vôle) – by sa mohol stať „vládnym programom“?

Tento koncept sa skôr či neskôr musí stať programom vlád i celého svetového spoločenstva.

Nemáme inú možnosť. Jediné, čo má alternatívu, je názov tohto programu, či stratégie, ale ten nie je podstatný.

Aké environmentálne hrozby považuješ za najväčšie v globálnom kontexte v najbližších 50 rokoch? Čaká nás udržateľný ústup? Čo si pod tým pojmom možno (či treba) predstaviť?

Za najväčšiu a univerzálnu hrozbu považujem našu neschopnosť dobrovoľne sa uskrniť vo sfére materiálnej spotreby.

V mnohých smeroch nás zrejme čaká vyššie spomínaný udržateľný ústup, ale som presvedčený, že ústup od nášho súčasného plytvania zdrojmi a jednostrannej orientácie na materiálny blahobyt nie je žiadnou tragédiou. Naopak, môže priniesť dokonca vyššiu kvalitu nášho života.

Si nielen vedec, ekológ, ochranár, publicista, ale aj (samozrejme) milovník prírody a tradičnej ľudovej architektúry. Aké témy by si poradil na spracovanie Mladým reportérom pre životné prostredie? Čo by si mali všimnúť, o čom by mali písať, natáčať... čo by mali fotiť, reportovať?

Tie témy sa nachádzajú doslova na každom kroku. Len treba chodiť po svete s otvorenými očami, a najmä s otvoreným srdcom, nebyť ľahostajný a veriť tomu, že o zmenu sveta pozitívnym smerom by sa mal snažiť každý z nás. Je to naša morálna povinnosť a zároveň podmienka nášho kvalitného života, či dokonca samotného prežitia – ak aj nie nášho, tak našich detí a vnukov určite. A to je snáď dostatočný dôvod na prekonanie prirodzenej pohodlnosti. Nie?

Za rozhovor ďakujú Klauďia a Richard Medalovci, medalova@biospotrebiteľ.sk, medal@changenet.sk

DOMA NA BALKÓNE (1993) FOTO: ARCHÍV PROF. HUBA

Mikuláš Huba (1954) pracuje na Geografickom ústave SAV. Zároveň je profesorom na Palackého univerzite v Olomouci. V rokoch 1990 – 1992 bol poslancom slovenského parlamentu a predsedom jeho Výboru pre životné prostredie a ochranu prírody. Aktívne sa zúčastnil na kľúčových celosvetových a európskych podujatiach, vrátane pamätného Summitu Zeme v Rio de Janeiro. Je predsedom Spoločnosti pre trvalo udržateľný život v SR a aktivistom platformy Bratislava – otvorene i Mimovládneho výboru Naše Tatry.

Mikuláš Huba je autorom viacerých kníh, napríklad „Ideál – skutočnosť – mýtus“ (rok vydania 2008) a spoluautorom knižnej novinky „Genius Loci“ (2011). Je tiež editorom množstva zborníkov a napísal stovky vedeckých a odborných štúdií. Dlhé roky sa venuje aj publicistike. Je nositeľom domácich i zahraničných ocenení (naposledy Tatarkova cena a Cena za popularizáciu vedy, predtým napr. Cena Josefa Vavrouška či ocenenie Ambasadora životného prostredia).

Je ženatý, má tri deti a žije v rodnom dome nad bratislavským Hradom.

Predstavujeme koordinačný tím programu Mladí reportéri pre životné prostredie

Zuzana Límová, koordinátorka programu

Vyštudovala som žurnalistiku na Univerzite Komenského v Bratislave, písala pre MY - Trenčianske noviny. Tretím rokom koordinujem Mladých reportérov a sem-tam spovedám spisovateľov pre Gorila.sk. Milujem svoju prácu, obdivujem našich študentov i učiteľov a úprimne verím tomu, že aj mladí reportéri môžu zmeniť svet. Motivuje ma, keď vidím, že sa vďaka tomuto programu stávajú vnímavejšími voči životnému prostrediu, aktívnejšími v jeho ochrane a šikovnejšími v novinárskej tvorbe. Pociťujem, že slovenskí mladí reportéri sú súčasťou vyše trinásťtisícovej medzinárodnej rodiny, ma naplňuje hrdosťou. Začnime od seba a už zajtra môže byť lepšie!

Katarína Hulinová

Vyštudovala som odbor Environmentálny manažment výchovných zariadení na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici a v súčasnosti som doktorandkou. Pracujem ako koordinátorka a konzultantka v medzinárodnom programe Zelená škola. Zapojením do programu Mladí reportéri pre životné prostredie chcem inšpirovať a motivovať mladých ľudí, aby sa začali obzerať okolo seba. Aby si aktívne a kriticky všimli veci, ktoré sa dejú okolo nás, napr. v životnom prostredí. Aby sa naučili, že je potrebné sa zaujímať o to, prečo environmentálne problémy vznikajú a ako je možné ich riešiť. Napríklad aj tým, že o nich píšeme.

Danka Palkechová

Oblasti životného prostredia sa venujem už 20 rokov. Pätnásť rokov som pracovala v samospráve a externe aj ako lektorka kurzov Životné prostredie a Environmentálna politika v medzinárodnom kontexte pre City University v Bratislave. V súčasnej dobe pôsobím ako konzultantka v medzinárodnom programe Zelená škola a venujem sa rozvoju cezhraničnej spolupráce na česko-slovenskej hranici. Program Mladí reportéri pre životné prostredie ma oslovil, pretože podporuje iniciatívy mladých ľudí. Najmä v tom, aby vnášali nové svetlo a nový dych do riešenia environmentálnych problémov.

Peťa Vachová

Študujem na Vysokej škole chemicko-technologickej v Prahe odbor technológia vody. Verím, že práve výskum a riešenie environmentálnych problémov spojených s vodou sú oblasťou, v ktorej sa raz budem môcť realizovať. V rámci Mladých reportérov pomáhám ako dobrovoľníčka. Veľa potrebnej energie mi dodáva práve stretávanie sa so študentmi – mladými reportérmi. Je skvelé vidieť, že pribúda ľudí, ktorí nie sú ľahostajní voči životnému prostrediu, a tým pádom ani voči sebe a ostatným. Teší ma, že môžeme spolupracovať na tomto programe.

Klaudia a Richard Medalovci

Program Young Reporters for the Environment nás zaujal od samého začiatku, aj preto, lebo sa dlhé roky venujeme mediálnej práci v oblasti ochrany životného prostredia (časopis Ďalekohľad, portál Biospotrebiteľ.sk). Od začiatku roka 2011 sa Centrum environmentálnych aktivít stalo koordinátorom programu Mladí reportéri, takže pomáhame, kde sa dá – semináre, finančné zabezpečenie programu, stánok Mladých reportérov na festivale Pohoda, odborné vedenie študentských prác...

Pripravte sa na globálnu spoločnosť

„Globálne vzdelávanie je učenie, ktoré ľuďom pomáha vidieť a pochopiť podstatu dnešného sveta, a zároveň ich povzbudzuje k tomu, aby do neho priniesli viac spravodlivosti, rovnosti a ľudských práv pre všetkých.“

*Maastrichtská deklarácia
o globálnom vzdelávaní,
2002*

Globálne vzdelávanie predstavuje alternatívny pohľad na vzdelávací proces, ktorý vychádza z presvedčenia, že výučba by mala reflektovať na zmeny vo svete a v čo najväčšej miere nás naň pripraviť.

Ľudia dneška spoluexistujú v čoraz globalizovanejšom svete. Kľúčovou úlohou výučby by preto mala byť snaha dať študentom možnosti i schopnosti reflektovať a adekvátne reagovať na globálnu spoločnosť aj ich úlohu v nej. Cieľom pritom nie sú len samotné znalosti o problémoch, ale i aktívna a inovatívna účasť na ich riešení

Globálne vzdelávanie teda zahŕňa rozvojové vzdelávanie, výchovu k ľudským právam, k trvalo udržateľnému rozvoju, prevenciu konfliktov či výchovu k mieru a medzikultúrnu výchovu. Všetky tieto učebné látky spoločne tvoria kostru globálnej dimenzie občianskej výchovy.

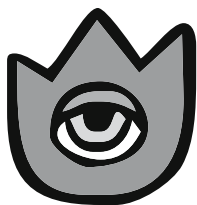
Informačné centrum globálneho vzdelávania (ICGV) je špecializovaná knižnica so širokou ponukou služieb pre všetkých, ktorým nie sú globálne témy ľahostajné. Okrem klasických knižničných služieb, ako sú výpožičky, poskytuje ICGV aj poradenstvo pre pedagógov a študentov.

V knižničnom fonde ICGV nájdete základné informácie i vedecké štúdie o témach, ako je medzinárodná rozvojová spolupráca, klimatické zmeny, chudoba, ľudské práva, trvalá udržateľnosť alebo globalizácia. K dispozícii sú aj aj metodické a didaktické pomôcky k výučbe o týchto témach.

Návšteva informačného centra vám pomôže rozšíriť si obzory, pochopiť a naučiť sa reagovať na problémy dneška, a tým prispieť k svetu rovnako spoločnému pre nás všetkých.

KNIŽNICA CENTRA GLOBÁLNEHO
VZDELÁVANIA FOTO: AUTOR

**Slovenské centrum
pre komunikáciu
a rozvoj**

Peter Ivanič
Informačné centrum globálneho
vzdelávania
Pražská 11
811 04 Bratislava
Tel: 00421 911 197 065
Fax: 00421 2 52 444 884
info@sccd-sk.org
<http://www.sccd-sk.org/sk/icgv>

Mgr. Richard Medal,
medal@changenet.sk

Poznámka zodpovedného redaktora:

Ďakujeme Informačnému centru globálneho vzdelávania a Slovenskému centru pre vzdelávanie a rozvoj, n. o. za spoluprácu na príprave tohto čísla časopisu ĎalEKOhľad. Sme presvedčení, že v dnešnom globalizovanom svete majú (a musia mať) globálna, mediálna, multikultúrna aj environmentálna výchova a vzdelávanie spoločný nielen základ, ale aj mnohé ciele. Knižnica ICGV a jej ponuka pedagógom je toho dôkazom.

ENVIRO-FRIENDLY SKYPE KONFERENCIA
S NEMECKÝMI ŠTUDENTAMI FOTO: RICHARD MEDAL

PARTNERI

Slovenské centrum
pre komunikáciu
a rozvoj

Ďalekohľad – časopis pre environmentálnu výchovu a filozofiu, 25. číslo **VYDÁVA:** Centrum environmentálnych aktivít Trenčín a **ŠPIRÁLA** – sieť environmentálne výchovných organizácií **ADRESA REDAKCIE:** CEA, Mierové námestie 29, 911 01 Trenčín **TEL./FAX:** 032 6 400 400 **E-MAIL:** cea@changenet.sk **EDITORI:** Ing. Klaudia Medalová a Mgr. Zuzana Límová **REDAKČNÁ RADA:** RNDr. Silvia Szabóová, Ing. Štefan Szabó, PhD., Mgr. Juraj Hipš, Ing. Klaudia Medalová **GRAFICKÁ ÚPRAVA:** Mgr. Svetozár Šomšák **TEXTOVÉ KOREKTÚRY:** Neprešlo jazykovou úpravou **TLAČ:** OTA Košice **REGISTROVANÉ** Ministerstvom kultúry SR – reg. číslo 3165/2004. **ISSN** 1336-4642 **VYŠLO:** december 2011 v náklade 3000 ks

DONORI

TOTO ČÍSLO VYŠLO V RÁMCI PROJEKTOV **MLADÍ REPORTÉRI PÍŠU O ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŠTUDENTSKÁ ENVIRONMENTÁLNA TLAČOVÁ AGENTÚRA.**